

פרשת נח, תשפ"ב

אבל מה בנוגע לגבי עזרה מהשית בבית

"אם הטלפון לא במקרה, לא במכונת הכביסה, לא במדיח הכלים, לא בתוך הנעליים של תשעה באב וגם לא בתוך הדלי של הספונג'ה, סביר להניח שהוא בפח האשפה..."

/// עמוד 22

ההבדל בין מחבל ערבי לטרוריסט אירופאי

הרה"ג רבי שמואל ברוך גנוט שליט"א, מראשי ישיבת משאת המלך באלעד על דרך חינוכית מרתקת

/// עמוד 16

שאלתי את הרב, האם באמת זאת כזאת עבירה גדולה ללכת להתפלל בוויזניץ ?

/// עמוד 5

האשה יצאה מהמנות ונכלמה - אפילו הגוי השפל ביותר אינו רוצה להראות כגנב

/// עמוד 2

**האשה יצאה
מהחנות
נכלמת -
אפילו הגוי
השפל
ביותר
אינו רוצה
להראות
כגנב**

**הגאון רבי יששכר מאיר זצוק"ל
על ההבדל הגדול בהתנהגותו
של יהודי לעומת הגוי**

יהודים רבים ששואפים ללכת בדרכי ה' מקיימים בעצמם: "מה הוא רחום אף אתה רחום". בקרב שומרי התורה והמצוות ישנה היערכות מאורגנת של עשיית חסד. כאשר יהודי חלילה נאלץ לעבור ניתוח דחוף, ישנם יהודי הטורחים לסייע לו בכל הנדרש, שלא על מנת לקבל פרס. אנשים אלו נהנים לעשות חסד ללא פרסום ובלא שכותבים עליהם למחרת בעיתון: "פלוגי עשה כך וכך". הם עושים זאת לשם שמים והנאתם נובעת ממעשה החסד עצמו. ברם את ההנאה הזו יכול להרגיש רק מי שנופחה בו נשמה אלוקית, השואפת להתקרב לבורא יתברך.

בבני ברק ישנו יהודי בעל תשובה העובד עם ארגוני הרפואה. לאותו יהודי ישנם קשרים הדוקים עם הקונסול, וכאשר הוא מתקשר אל השגרירות ואומר: "פלוגי מדבר", הקונסול עוזב מיד את כל עיסוקיו ודואג להחתיים את הויזה ואת כל האישורים הנדרשים עבור העברת החולה לארצות הברית.

ארגוני הרפואה עומדים בקשר הדוק עם חברות הטיסה, וכאשר יש צורך להטיס חולה, אפילו באמצע הלילה, הם יוצרים קשר עם החברות השונות, שנענות לבקשתם ומפנות מקום עבורו בטיסה הקרובה.

כל זה הוא מערך שלם של חסד, שנעשה שלא על מנת לקבל פרס, כל זה הוא כוחה של נשמת היהודי האלוקית השואפת לטוב!

הזוהר הקדוש אומר, ששני מלאכים מלווים את האדם בכל אשר ילך ומלאכים אלו הם כוחות מסוימים שהאדם מקבל על ידי שכלו. בכל יהודי מושרש כוח של קדושה וכנגד זה טבוע בו גם כוח טומאה. כוח הקדושה מגיע מהנשמה הקדושה, כפי שאנו אומרים בברכות השחר: "אלוקי נשמת בי טהורה היא", וכוונת הדברים היא שהקב"ה נתן באדם נשמה המשולה ל'נשימה', וכפי שהאדם אינו יכול לחיות בלי נשימה, כך הוא אינו יכול לחיות בלי נשמה.

ישנם כופרים הטוענים כי באדם אין כל נשמה, ולפיכך מטבעו הוא אינו שואף להיטיב לזולתו, אלא אם יש לו בכך נגיעה אישית או טובת הנאה, כגון שיזכה עקב כך לכבוד, או שברבות הימים רעהו יגמול לו על טובתו, וכיוצא בזה.

האמת היא שאצל אומות העולם אין חסד של אמת, כפי שהגמרא במסכת בבא בתרא, אומרת: אמר להן רבן יוחנן בן זכאי לתלמידיו, בני, מהו שאמר הכתוב, צדקה תרומם גוי וחסד לאומים חטאת. נענה רבי אליעזר ואמר, צדקה תרומם גוי, אלו ישראל דכתיב, ומי כעמך ישראל גוי אחד בארץ, וחסד לאומים חטאת, כל צדקה וחסד שאומות עובדי כוכבים עושין - חטא הוא להן, שאינם עושים אלא להתגדל בו".

נמצאנו למדים, שאומות העולם עושים צדקה רק כאשר נובעת להם מכך הנאה אישית, ברם אצל עם ישראל אין הדבר כן, מפני שהם שואפים לעשות טוב אף על פי שאין להם בכך כל נגיעה וטובת הנאה. כאשר יהודי גומל חסד לזולתו יש לו נחת וסיפוק מעצם המעשה, ולפיכך הוא משתדל לעשות זאת בסתר, באופן שאיש לא ידע ואף מקבל הטובה עצמו, ובוה יש לו הנאה רבה.

ישנם יהודי המוסרים את נפשם על מתן בסתר בלא תמורה והנאה, וזהו שנאמר: "צדקה תרומם גוי" (משלי יד לד), כלומר: היהודי מתרומם על ידי מצות הצדקה ומקבל מעצם עשייתה סיפוק רב.

"זה לעומת זה עשה האלוקים". כשם שהאדם יכול להתרומם על ידי מעשי חסד הנובעים מהנשמה, כך נותנים לו משמים אפשרות להגיע להשגות אלו מצד הטומאה. גם אדם המתעשר על ידי תככים וקנוניות, חש סיפוק רב ונהנה מכך שהצליח לרמות את זולתו ולהוציא את ממונו שלא כדין, אולם הסיפוק והשמחה הללו נובעים מכוח הטומאה.

הכרתי סוחר יהודי, אדם ישר מאד, בעל חנות בדים בעיר ציריך שבשוויץ. אותו יהודי סיפר לי, שפעם נכנסה לחנותו גויה מקומית וביקשה לקנות בדים לילונות במידה מסוימת. לאחר שהסוחר היהודי חתך את הבדים בהתאם להזמנתה, היא הבחינה בבדים יפים יותר בצבע מזהב ונמלכה בדעתה, כשהיא מבקשת מהמוכר שיחתוך לה מהבדים הללו.

בעל החנות חתך לה מהבדים על פי מבוקשה ולאחר מכן הפנה את תשומת לבה לחיסרון קל בבד. "כאשר מתבוננים בבד מול השמש ניתן לראות שישנו נקב קטן בצד שמאל - אולי את לא רוצה את הבד הזה?"

האשה סקרה את הבד ואמרה: "כן אני רואה את הנקב והדבר לא מוצא חן בעיני, אולי אקח בד אחר!"
לאחר שהאיש חתך עבורה בד נוסף, חזרה בה הקונה לפתע מכל העסקה. "אני לא רוצה לקנות, קח את הכל בחזרה!" הגייה שהבינה שנהגה שלא כהוגן, חשה באי נעימות ורצתה לשלם עבור שלושת הבדים שנחתכו עבורה, אבל בעל החנות היהודי לא רצה לקבל ממנה דבר. "אצלנו בחנות הלקוח הוא כמו מלך!" הכריז באוזניה, "אם את לא רוצה לקנות עכשיו תקני פעם אחרת ואת הבדים החתוכים אמכור למישהו אחר".

האשה יצאה מהחנות נכלמת - אפילו הגוי השפל ביותר אינו רוצה להראות כגנב - שלוש פעמים חותכים עבורה בדים ולבסוף היא מחזירה את הכל, הלוא יש בכך טעם גול!

בכך לא הסתיים המעשה. ביום בהיר הופיעה האשה בחנות בשנית, כשהיא מלווה בבתה ובחתנה. השלושה החלו להזמין סחורה יקרה בכמויות גדולות ובסופה של העסקה יצא בעל החנות ברווחים עצומים.

אותה גייה ראתה לפנייה יהודי ישר, ויהודי ישר אצל הגויים זו 'מציאה', הוא יותר טוב מהגויים, ועקב כך היא ומלוויה קנו בחנותו את כל מבוקשם.

אותו יהודי סיפר לי את המעשה ואמר: "ודאי אתה מתפלא מדוע נתתי לה ללכת בלא לשלם על הסחורה שנחתכה על פי הזמנתה. דע לך כי אני 'סוחר', אני לא טיפש, אבל דבר אחד אני יודע, כשמתעסקים עם גויים צריכים להיזהר ביותר שלא לגרום חילול ה', וכאשר גוי אומר על יהודי שהוא נוהג ביושר - זהו קידוש ה' הכי גדול בעולם!"

האיש הוסיף ואמר: "מעולם לא הרגשתי כל כך טוב, כפי שהרגשתי בעת ששמעתי כי הגויים אומרים שהיהודים הם ישרים!"

כאשר האדם עושה קידוש ה' הוא מרגיש התרוממות הנפש. היצר הרע אומר לאדם: "אם תרמה ותעשה כל מיני 'חכמות', תוכל להרוויח הרבה כסף". ומאידך, היצר הטוב אומר לאדם: "עליך לעשות קידוש ה'!"

גם כאשר האדם מרמה את זולתו וגם כאשר הוא נוהג ביושר לפני משורת הדין, הוא מרגיש שמחה והתרוממות הנפש, אבל כאשר הוא גוזל זו שמחה של טומאה וכאשר הוא נוהג ביושר ומקדש שם שמים זו שמחה של קדושה!

הגר"א אומר שבאמת לימוד התורה האדם מרגיש את ההנאה הגדולה ביותר בעולם. ברגעים בהם האדם הוגה בתורה ה' הוא מתרומם ומרגיש את נשמתו השכלית. באותה העת הוא חש הנאה כה גדולה, עד שניתן לומר כי הבחירה אם ללמוד או לא ניטלת ממנו, שהרי אם הוא נמנע מלימוד התורה, הוא מונע מעצמו את החיים הטובים ביותר.

במשך כל חייהם אנשים מחפשים משהו נשגב הנמצא מעל חיי היומיום האפרוריים, וכשהם לא משיגים את מבוקשם הם מידרדרים לדברים בטלים עד שלבסוף הם נעשים רדודים ושפלים. ברם, כאשר הם מגיעים לרגע של אמת ומוצאים את הנשמה שלהם, אזי הם מתמלאים שמחה ואושר אמיתי.

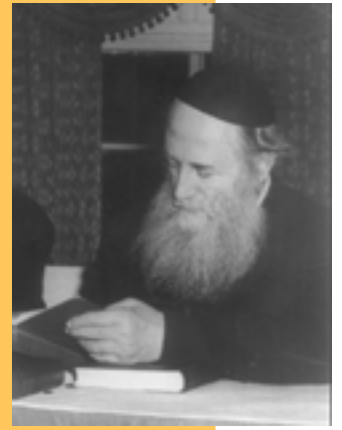
בעבר למד בשיבתנו בחור בעל תשובה, שאמר לי שכאשר הוא יושב ולומד, הוא מרגיש את ההנאה הגדולה בחייו. "כשאני לומד תורה, אני מרגיש הרגשה כה עילאית, עד שאני לא נזקק לשום דבר אחר. כשאני מתפלל - אני מרגיש גבוה מכל עניני העולם. אני יודע שכאן בישיבה קיבלתי את מה שאני באמת רוצה!"

(מתוך הספר 'לקחת מוסר' משיחותיו של הגאון רבי יששכר מאיר זצ"ל)

**שאלתי
את הרב,
האם באמת
זאת כזאת
עבירה
גדולה
ללכת
להתפלל
בוויזניץ ?**

הגאון רבי לוי גרוסברד שליט"א, ראש ישיבת 'תורת חיים' בבית שמש, עם שביבי אורה מדרכו החינוכית המיוחדת של סבו, איש האשכולות הגאון הגדול רבי שרגא צבי גרוסברד זצ"ל

אליעזר (לייזר) רוט

מספיקים להגיע אל הישיבה, להשתחל אל בית המדרש בשעה שהיו הכל מתפללים את תפילת השמונה עשרה, והיינו עומדים על מקומותינו עד שהסתיימה התפילה, או אז היינו ניגשים אל ראשי הישיבה ומאחלים להם 'גוט שבת', כמו כל הבחורים, בלי שמישהו ידע בהעדרנו ובשובנו.

"זה אולי נשמע מאוד מסובך, אבל בהתחשב בעובדה שבישיבה לא השתמשו בחשמל וגם לא היה גנרטור, זה היה די קל. בית המדרש של הישיבה הואר בלוקסים אחדים, האור היה קלוש למדי, ולכן לא הרגישו שחסרים כמה בחורים. היינו מקפידים להיכנס דווקא בשמונה עשרה, כשעיני המושגי, רבי שרגא, היו עצומות כמובן, וכך הצלחנו להתמיד במנהג הזה תקופה לא קצרה.

"אבל כמו כל דבר טוב, גם הסיפור הזה של תפילה נלהבת בוויזניץ עם קהל רב, עברה מפה לאוזן, ואט אט הצטרפו אלינו בחורים נוספים, עד שהיתה קבוצה של כחמישה עשר בחורים שנעלמה לה מדי ליל שבת, וכמובן שבסופו של דבר נשיא הישיבה רבי שרגא, שם לב לכך והחליט לטפל בעניין בחכמתו הרבה."

"באותו ליל שבת, כשכולם החלו להתפלל את תפילת העמידה של מעריב, עמד רבי שרגא במקומו והפנה את מבטו לעבר הפתח. הוא התחיל להתפלל שמונה עשרה כמה דקות אחרי כולם, ובינתיים רשם בזיכרונו המופלא את שמותיהם של הבחורים שהשתחלו בשקט לבית המדרש, ולא העלו על קצה דעתם שרבי שרגא רואה אותם.

"הסתיימה התפילה, ניגשו הכל לאחל לראשי הישיבה ולנשיא הישיבה ברכת 'שבתא טבא', וגם אנחנו", מספר המוכר בחנות, "הבחורים שלא היו בתפילה, נגשנו כמו בכל שבוע, אמרנו 'גוט שבת' ופנינו לסעודת השבת, מבלי שנדע שבעצם נתפסנו, ושאלנו עתידים לתת את הדין על המעשה.

"במוצאי השבת, זומנו הבחורים הללו בזה אחר זה לחדרו של רבי שרגא, שנתן לכל אחד מהם 'פסק' ואף הורה לו להתייצב למחרת בישיבה יחד עם אביו, כדי שיוכל האב לקבל דין וחשבון על מעשי בנו שנמלט מהישיבה בזמן סדרי התפילות, והולך להתפלל במקומות אחרים שלא באישור הישיבה..."

"אני עצמי", מספר הבחור, "הייתי האחרון ברשימה. אחרי שכולם

ידוע מאמר הכתוב "חנוך לנער על פי דרכו", ורבו הפירושים בזה, אך המקובל והמפורסם מביניהם הוא הפירוש כי לכל נער ונער יש דרך אישית המתאימה לו בעבודת ה', ויש לחנוכו על פי דרכו, ורק כך, כאשר החינוך מותאם אישית לכל נער, או אז צפוי החינוך לשאת פירות ולהביא לכך שגם כי יזקין אותו נער, לא יסור מאותו החינוך שהוענק לו בילדותו ובנעורו.

בעניין זה שוחחנו עם ראש ישיבת 'תורת חיים' בבית שמש, הגאון רבי לוי גרוסברד שליט"א, נכדו חביבו של הגאון הגדול רבי שרגא צבי גרוסברד זצ"ל, שהיה ממקימי עולה של תורה, מייסד ישיבת פוניבז' לצעירים, ולימים היה שליחו של מרן הגרא"מ שך זצ"ל, אשר הפקידו לעמוד בראש 'החינוך העצמאי' כידיא אריכתא שלו עצמו.

רבי שרגא זצ"ל, היתה לו משנה סדורה בענייני החינוך, וחלקים נרחבים ממנה גם מופיעים בספר 'דעת שרגא', אשר נכתב מפיו על ידי נכדו הגאון רבי לוי שליט"א, ב'ועדים' שהיה הסבא הגדול מוסר בפני נכדיו. לימים קיבץ הנכד את המחברות וערך אותן לספר המופלא והמלא חכמה.

"את אחד הסיפורים המעניינים שמאפיינים בין היתר את הגישה החינוכית של סבא, זכיתי לשמוע באקראי, מפיו של מוכר בחנות, בעת שנכנסתי לקנות כלי כתיבה, בכיכר הרב דסלר בבני ברק. המוכר שמע ששמי גרוסברד ומייד קישר אותי אל הסבא רבי שרגא צבי. הוא התפנה לכמה רגעים מעיסוקיו בחנות, וסיפר לי את הסיפור הבא.

"היה זה בשנת תשכ"ה", הוא מסר, "למדנו בישיבה קטנה (ישיבת פוניבז' לצעירים היתה מכונה בפי כל בכינוי 'הישיבה קטנה' סתם), בלי פרט על איזו ישיבה מדובר), והיה לנו מעין מנהג להתגנב מהישיבה בלילות שבת, ובמקום להתפלל בבית המדרש הישיבתי כפי שהיה מחויב מצד הישיבה, היינו צועדים לבית המדרש של כ"ק מרן אדמו"ר האמרי חיים' מוויזניץ זצ"ל, להתפלל ערבית בצילו.

"בישיבה היו עושים הפסקה בין קבלת שבת לתפילת ערבית, ובוויזניץ היו מתפללים ברצף אחד מתפילת מנחה ועד אחרי ערבית של שבת, וכך היינו מספיקים לסיים את התפילה בוויזניץ, והיינו

אבל כמו כל דבר
טוב, גם הסיפור
הזה של תפילה
נלהבת בוויזניץ
עם קהל רב,
עברה מפה לאוזן,
ואט אט הצטרפו
אלינו בחורים
נוספים, עד
שהיתה קבוצה
של כחמישה
עשר בחורים
שנעלמה לה מדי
ליל שבת

נכנסו ונדרשו כל אחד להביא את אביו, נכנסת גם אני וקיבלתי הוראה דומה.

"איני יודע מה קרה ואיך זה, אבל פתאום נפלטה לי מהפה טענה: 'אמנם חטאתי', אמרתי לסבך רבי שרגא, 'הלכתי להתפלל בוויזניץ, זה לא בסדר, אבל אם אני מביא את אבי מחוץ לעיר וגורם לו להפסיד יום עבודה כי הוא צריך לבוא עד בני ברק כחלק מהעונש על מעשי, אני צריך להבין את חומרת המעשה. האם באמת זאת כזאת עבירה גדולה ללכת להתפלל בוויזניץ, עד כדי כך שאבי צריך להפסיד יום עבודה ולהטלטל בדרכים בגלל זה? למה???"

"על פי דרכו"

"רבי שרגא הסתכל עלי, והשיב על אתר, 'חלילה וחלילה, לא חטאת. להתפלל בוויזניץ זאת לא עבירה גדולה וגם לא חטא קטן. בדיוק בגלל זה אני רוצה שיבוא אביך לכאן ויחליט איפה הוא רוצה שתלמד. אם אתה מתפלל אצלנו בפוניבז', תלמד כאן, ואם אתה מתפלל בוויזניץ תלמד בוויזניץ...".

"לא ויתרתי", הוא מספר, "אמרתי לרבי שרגא, שאם אבא שלי ישמע למה הלכתי להתפלל בוויזניץ הוא ישמח מאוד ויטפח על שכמי לאות כבוד והערכה. הוא יגיד לי שעשיתי דבר טוב, ולא מגיע לי עונש על זה...".

"רבי שרגא שמע את הדברים, וביקש להבין. למה אתה חושב שלעזוב את הישיבה ולהתפלל במקום אחר זה דבר טוב שמגיע לך שבחים על כך?"

"הסברתי לו. בישיבה התפילה בליל שבת רדומה, אווירה מאוד כבדה. כמה לוקסים רעועים מאירים את החשכה אך בקושי, הבחורים עייפים ורדומים אחרי שביום שישו היו סדרי לימוד שלא אפשרו להם לנוח יותר מדי בין ההכנות לשבת, כך נראית התפילה.

"בוויזניץ לעומת זאת אני מתפלל בהיכל גדול, בית הכנסת מואר באור יקרות על ידי שישה עשר פרוז'קטורים רבי עוצמה. בוויזניץ מקפידים מאוד לישון בערב שבת, וכולם באים לתפילה כשהם רעננים וערניים, התפילה תוססת ושמוחה, מתפללים בהתלהבות גדולה, שמחים עם כניסת השבת. כך צריכה להיראות תפילה, אני מרגיש שאני זוכה להתעלות רוחנית כשאני מתפלל שם...".

"כשמע את המניעים וראה את הלהט שהביא אותי להתפלל דווקא שם, סבר סבא וקיבל. הוא הודיע לי שלא רק שאיני צריך להביא את אבי לישיבה, אלא שאני יכול להמשיך ללכת ולהתפלל בלילות שבת בוויזניץ גם מכאן ולהבא, ובלבד שאלך לשם לבדי ולא אקח עימי חברים נוספים מהישיבה".

"זאת היתה דרכו", מסביר ראש הישיבה הגאון רבי לוי גרוסברד, "סבא זצ"ל תמיד היה מתנהג עם כל בחור באופן ייחודי המותאם אישית לאופיו ואישיותו של הבחור, עם פיקחות עצומה ואורך רוח מופלא.

"ואם כבר הזכרנו את סבי ואת האדמו"ר בעל ה'אמרי חיים' מוויזניץ זיע"א, לא אוכל שלא לספר על הקשר המופלא שהיה ביניהם, סבא היה המתווך בין הרבי לבין חמיו זקני הגה"צ רבי הלל ויטקינד שבנה את

ישיבתו בשיכון ויזניץ, רח' דמשק אליעזר, מה שנקרא אז ישיבת ב'ית יוסף', ולימים כולל 'בית הלל'.

"כך גם עם בנו כ"ק מרן אדמו"ר בעל ה'ישועות משה' זצ"ל, זכיתי כמה פעמים להיכנס עמו לקודש פנימה והיה מתקבל על ידי ה'ישועות משה' בכבוד אדיר, ובעת שחלה סבי והיה באמצע טיש שמחת בית השואבה, פסק האדמו"ר והתפלל לרפואתו והתעניין אצל אבי זצ"ל שהגיע לעדכנו על מצבו, לעיני קהל עם רב.

ריקוד עם חלוצים

עוד אספר מעשה ששמעתי מפי זצ"ל, שהוא עצמו העיד כי המעשה הזה לימד אותו פרק יסודי ומאלף בחכמת החינוך.

סבי היה יתום מגיל צעיר מאוד, לאחר שאביו הק' הי"ד, נרצח בידי בני העוולה הרוסים ימ"ש שתפסו אותו שדאג לבנות מקוה בשעת הגזירה, וגזרו עליו עונש של מלקות אכזריות מצד עשרות חיילים שהלקו אותו עד מוות רח"ל.

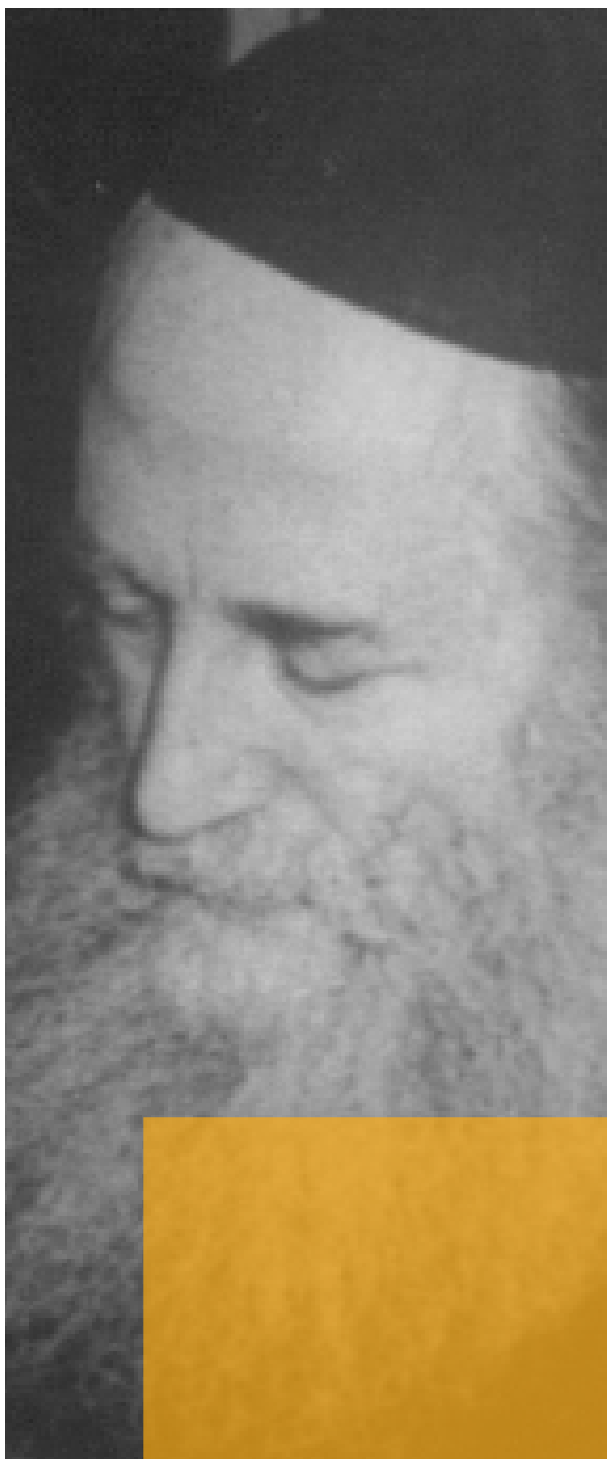
בעקבות כך, הפך דודו של סבא, רבי אבא גרוסברד, לשמש עבורו כדמות של אב ומחנך, וסבא ממש התחנך אצלו וספג ממנו רבות, ובכלל זה גם את משנתו החינוכית.

רבי אבא, היה משגיח משכמו ומעלה, הן בישיבת לומז'ה והן בישיבת פוניבז' ועוד, ופעם אחת סבא זצ"ל נסע עם הדוד רבי אבא לפתח תקוה, ובאמצע הדרך נעצר האוטובוס ולא יכול היה להמשיך.

"בדקו מה קרה, והתברר שיש קבוצה של אנשים שעומדים באמצע הכביש ורוקדים בהתלהבות גדולה. היתה זאת קבוצה של 'חלוצים'

ואיזה עונש להטיל על מי שהורשע בדין...

"אחר שהתמנה כשופט מן המניין, דאג סבא להביא לפני 'בית משפט' כמה 'מקרים' לדון, בנושאים שלא היו קשורים לתלמידים אלו ושלא עניינו אותם, אבל מפני כבודו ומפני המעמד שהעניק להם הסכימו לשפוט אותם, וכך הוא היה בוחר נושאים ומעלה לדין, בעודו מדגיש בפניהם את גנותה של האכזריות וחשיבותה של הרחמנות, ואת האחריות שצריכה להיות לעיני השופט שחייב למצוא הוכחה ניצחת לפני שהוא מרשיע את הנידון ועוד כהנה וכהנה, עד שהצליח להסב את לבם אחורנית, ולהרים אותם מהמצב הנוראי בו היו נתונים עד אז, מה שאפשר להם לגדול בריאים ושלמים בגוף ובנפש.

שחגגו את סיום סלילתו של כביש חדש במקום, וזאת היתה דרכם שכל פעם שהתקדמו צעד נוסף בסלילת הכבישים ובניית ערים ויישובים בארץ ישראל, הם היו חוגגים ורוקדים בשמחה גדולה.

ניסה נהג האוטובוס לקרוא להם שיפנו את הכביש ויאפשרו לו לעבור, אבל החלוצים עשו עצמם כאילו אינם שומעים. הם רקדו ורקדו זמן ממושך. נוסעי האוטובוס נהיו עצבניים ונועזים, ואילו הרוקדים ששים ושמחים מתעלמים מכל מה שקורה מסביב.

לפתע ירד אחד הנוסעים מהאוטובוס, נדחק בין החלוצים, נתן יד לאחד ויד לאחר, והחל לרקוד עימם במעגל כאילו היה אחד משלהם. וכך, בעודו רוקד איתם, הוא משך את המעגל אט אט לצד הדרך, עד שירדו כל החוגגים מהכביש, או אז חמק האיש בעדינות, עלה חזרה את האוטובוס והנהג מיהר להמשיך בנסיעה ולהימלט מהמקום לפני שיבינו החלוצים את אשר אירע עימם ויחזרו לחסום את הכביש....

"אמר רבי אבא מכאן לומדים דרך בחינוך התלמידים: אם יש מצב שאי אפשר לעמוד מן הצד ולכוון את התלמיד לדרך הישר והטוב, הדרך היא להיכנס לתוך תוכו ועיניו לכוונו למוטב. סבא סיפר שהמוסר השכל הזה סייע לו במקרים רבים במשך שנות פעילותו כמחנך ומורה דרך לרבים.

על ידי אותו פיתרון הוא גם התמודד עם אחת הבעיות הקשות שניצבו באותה עת בפני הנהגת הישיבה, וכך היה המעשה.

בין תלמידי הישיבה, היו גם כמה וכמה נערים צעירים, ששרדו את השואה הנוראה. הם היו יתומים וחסרי כל, ובעיקר הם היו חסרי חינוך. כמי שבילו במחנות עבודה והשמדה, וכמי שנאלצו להיות עדים לא פעם ולא פעמיים לענישה פומבית של יהודים בידי הנאצים ימ"ש, חלק מהם איבדו את חוש הסלידה ממעשים של אכזריות ל"ע, והיה צריך לחנך אותם לכך ממש מהתחלה. להקנות להם את ההתנהגות הבסיסית של אדם, על אחת כמה וכמה של בן תורה.

"בחורים אלו היה להם מנהג שכאשר משהו מבין חבריהם היה עושה מעשה עוול, לדעתם, הם היו מענישים אותו בעצמם, על ידי שהיו מעמידים בין משפט שהורכב משלושה 'שופטים' נערים מתוכם, ואלו 'גזרו' עונש על האומלל, שהיה סופג ענישה גופנית קשה. כמובן שרבני הישיבה לא יכלו לסבול את ההנהגה הזאת, אבל מי יוכל להעניש ולחנך ילדים מסכנים כאלו, אחרי מה שחוו בשואה הנוראה ואחרי שאיבדו את הוריהם ואת כל משפחתם? איך אפשר בכלל לנזוף בכזה ילד אומלל? איך אפשר להעניש אותו, ואיזה עונש בעולם יכול בכלל להרתיע אותו אחרי שהוא שרד עונשים בלתי נתפסים מידי הנאצים הארורים?

"טיכס סבא עצה, והחליט לעשות את אותו מעשה שעשה הנוסע באוטובוס ההוא. הוא פנה לאותם אומללים, ואמר שהוא מאוד מתרשם מחוש הצדק המפותח שלהם, שהם יודעים להקים בית משפט ולדון בכל עניין, ולא סתם מענישים את החבר הסורר בלי דין ומשפט. לכן, הוא רוצה לקיים בעצמו 'חבר אני לכל אשר יראוך', ומבקש שמכאן ולהבא יציבו אותו כאחד מהרכב השופטים, ובכל פעם שיבוא משפט כזה לפניהם, יקראו לו והוא ישתתף בדיונים ובקבלת ההחלטות אם להרשיע את הרשע או להצדיק את הצדיק,

**כמה פעמים
אמרת לך?
אה? למה???
זה לא נקרא
חינוך...
זה נקרא
'כפיה דתית'...**

כך תגדלו בנים גדולי תורה
-לקט סיפורים ופנינים מתוך
שיחות עם רבנים, שהתפרסמו
באחרונה בעלוני 'לקראת שבת',
המפנים הבזקי אורה לזוויות
שונות בשדה החינוך

לפעמים מרוב עצים לא רואים את היער' ככה אומרת אימרה מסויימת. וככה הרגשתי ממבול החומרים האיכותיים שהתפרסמו בתקופת החגים. הרבה דברי חיזוק והדרכה, והלוואי שהכל יספג בנו ויועיל לנו לעתיד. גם אני הקטן לקחתי חלק מראיונות רבים עם רבנים חשובים, ומתוך דבריהם התפרסמו דברים רבים שחשובים על דרכי החינוך. חשבתי ללקט כמה מהדברים שפורסמו, כדי שיהיו מרוכזים מול עינינו.

שיחה מרתקת הבאנו עם ראש ישיבת המקובלים 'שער השמים' הגה"צ רבי גמליאל רבינוביץ שליט"א, ומתוך שיחה זו אני רוצה להביא בפניכם קטעים מיוחדים. ותחילה על השאלה איך זוכים למשפחה של גדולי תורה?

"הכרתי בירושלים משפחה חשובה מאוד: משפחת קופשיץ, הגאון רבי הערש קופשיץ זצ"ל וזוגתו מרת חיה ע"ה, שהיתה נכדה של הגרי"ח זוננפלד זצ"ל מרא דארעא דישראל".

"היהודייה הצדיקה הזאת זכתה להעמיד משפחה לתפארת, מעטות המשפחות שזכו להעמיד כל כך הרבה בנים גדולי תורה כמוה, בנין וחתנין רבנן, מרן הגאון רבי ניסים קרליץ זצ"ל היה חתן שלה, הגאון רבי נתן קופשיץ שליט"א ואחיו הגאונים הם בניה.

"שאלו פעם את הרבנית קופשיץ ע"ה, בזכות מה היא זכתה להעמיד כזאת משפחה מיוחדת במינה של בנים וחתנים גדולי תורה. מה היתה התשובה שלה? "כי רציתי!".

"זה מה שהיא ענתה: "רציתי שיהיו לי בנים וחתנים תלמידי חכמים, אז זכיתי לכך".

"שאלו אותה, הרבנית קופשיץ, מה זאת אומרת רצית? וכי אנחנו לא רוצים. גם אנחנו רוצים שהילדים שלנו יהיו גדולי תורה. מי לא חפץ בכך? יש יהודי חרדי אחד שאינו שואף בכל מאודו שבניו יהיו גדולי תורה? אז מה אם הרבנית רצתה, גם אנחנו רוצים!

"התשובה שלה היתה מאוד פשוטה: "אני רציתי שהבנים שלי יהיו תלמידי חכמים. אתם גם רוצים שהבנים שלכם יהיו תלמידי חכמים. גם! אתם גם רוצים את זה! אתם רוצים שיהיה לכם כסף, אתם רוצים בגד חדש, רוצים לשפץ את הבית, רוצים לנוח כל יום אחה"צ, רוצים לישן על מזרן נוח, עם מזוגן שיעשה נעים בבית, מוזיקה שקטה ברקע, אוכל טעים לאורחת הצהריים, נשנושים בשפע לארוחת ביניים, פירות יפים וטובים שיהיו במקרר, קישוטי חרסינה עדינים בסלון, כלי כסף מעוטרים בוויטרינה ואם אפשר גם רכב חדש שיעמוד בחניה ויוכיח לכולם שאתם מסודרים בחיים, ובנוסף אתם רוצים גם שהילדים שלכם יהיו תלמידי חכמים..."

"ואילו אני", היא הסבירה, "אני רציתי שהבנים שלי יהיו תלמידי חכמים. זה הדבר היחיד שאי פעם רציתי. כל השאר לא עניין אותי ולא העסיק אותי אף פעם. רק שהילדים שלי יהיו תלמידי חכמים.

"עם כזה רצון חזק, כשכל כולה ממוקדת ברצון הזה, אין זה פלא שהיא אכן זכתה להשיג את מבוקשה ולראות נחת מיוחדת מבניה וחתניה המאירים את העולם בתורתם".

"אבל איך מעבירים את ההרגשה הזאת לילדים? איך אפשר להטמיע בהם את החינוך הזה? זה לא מספיק לומר להם. גם אם תגיד לילדים אלפי פעמים לעשות משהו, הם יעשו בסופו של דבר מה שהם רוצים. הילד גדל נהיה בחור ולאחר מכן אברך, אתה כבר לא יכול להכריח אותו לעשות מה שאתה רוצה.

"אז מה גורם לו לשמוע בקולך? התשובה היא רק דוגמה אישית, ולא סתם דוגמה שאתה מראה לו שאתה מברך מתוך סידור וכדו', אלא דוגמה שאתה מראה לו שאתה שמח לעשות את זה! שזה מגיע מהרגשת שמחה בקיום המצווה.

"או, ברוך ה', הנה אנחנו הולכים לאכול ארוחת צהרים והארוחה הזאת, שהיא כל כולה חסד ה', היא מעניקה לנו את ההזדמנות לקיים כאלו מצוות חשובות!!! קודם כל אנחנו

נוטלים ידיים, יש לכם מושג מה זה נטילת ידיים? איזו זכות עצומה נפלה בחלקנו שקיבלנו את המצווה הזאת שהיא מתקנת שלמה המלך שהיה החכם מכל אדם.... חוץ מזה אנחנו זוכים לדרך שתי ברכות לפני האוכל, 'על נטילת ידיים' ו'המוציא לחם מן הארץ', שתי ברכות חשובות ויקרות שכל אחת מהן היא מלאך טוב ומליץ שיעמוד לימינו לשמור עלינו ולהמליץ טוב עלינו ברגע האמת.

"אחר כך אנחנו זוכים לקיים את הלכות כשרות המאכלים, כשמקפידים רק על אוכל כשר, איזו זכות נפלאה, ולאחר מכן מגיע השיא... ברכת המזון... איי איזו מצווה נפלאה מדאורייתא, איזו זכות עצומה. אשרינו שזכינו בכזאת מצווה נפלאה..."

"כמובן שאפשר לומר את כל המילים היפות הללו מן השפה ולחוץ, ואז זה לא שווה שום דבר. אבל מי שעובד על העניין ומגיע להרגשה הזאת, הוא הוא האיש שיזכה שהילדים שלו ילכו בדרכו ואף יוסיפו לעלות עוד ועוד מבעלות התורה והיראה, כי זה החינוך האמיתי והנכון ביותר.

"תחשבו איך זה נראה כשאבא אומר לבן שלו: 'תחזיק את הספל ישר! נו... תנגב כבר את הידיים, ככה לא נוטלים ידיים! ראית שלא שפכת מספיק מים? כמה פעמים אמרת לך? למה אתה לא יכול ליטול את הידיים פעם אחת כמו שצריך? אה? למה???' זה לא נקרא חינוך... זה נקרא 'כפיה דתית'..."

"חינוך זה שהילד רואה אותך שש ושמח! אפשר להעיר מדי פעם, אבל העיקר זה להחזיר לילדים בעצמות כמה שזה טוב לך! כמה שזה נחמד לך! וזה לא מגיע על ידי דיבורים בעלמא, אלא על ידי הרגשה פנימית ועמוקה שפורצת החוצה ומשפיעה על כל הסביבה.

שיחה נוספת שבחרתי להביא ממנה קטעים היא שיחה מיוחדת עם הג"ר יוסף ברמן שליט"א, נכד מגיד המישרים הגה"צ רבי יעקב גלינסקי זצ"ל. כדאי לקרוא, פשוט מרתק:

"שואלים אותי איך הפגין סבא את השמחה שלו בקיום המצוות, מספר הגר"י ברמן, 'האמת שקצת קשה לענות על זה. הוא תמיד היה שמח. החיוך לא מש מפניו, הוא שמח לפגוש כל יהודי, שמח לברך כל ברכה באשר היא, הוא שמח עם הלולב ושמח עם הברכות של ברכת המזון... השמחה היתה החלק המרכזי באישיות שלו..."

"עם זאת, אני רוצה לענות על השאלה הזאת בסיפור שיסביר כמה היו המצוות חשובות בעיניו, וכך שמעתי מפיו: 'כשהוא היה בסיביר הקפואה, בהיותו כבן 19, התגבשה שם, בין עובדי הכפיה, קבוצה של כשישים בחורי ישיבה שהיו מתאספים בכל יום בהפסקה, כדי להניח תפילין ולשמוע דברי תורה.

"מה זה אומר הפסקה? זה בעצם הזמן שבו נתנו להם קצת לנוח כדי שיוכלו לאכול ארוחת צהרים שהורכבה מצלחת מרק דלוח, שעיקר המעלה שלו היתה שהוא היה חם, ולכן נהנו הבחורים לגלגל ממנו כדי לחמם את העצמות הקפואות.

"הם היו יוצאים לעבודה לפנות בוקר, עוד לפני שיכלו להניח תפילין, וחזרו אחרי השקיעה. לכן, את הנחת התפילין יכלו לעשות רק בזמן ההפסקה שנמשכה 30 דקות בדיוק.

"הבעיה שבקבוצה היו שישים בחורים, והיה להם רק זוג תפילין אחד. מה עושים כדי לחלק 30 דקות בין 60 בחורים? ובכן, החשבון פשוט. כל בחור קיבל חצי דקה, 30 שניות כדי להניח את התפילין ולחלוץ אותם..."

"במקום לנוח הם היו במרוץ נגד הזמן, בלחץ עצום, מתאמצים להספיק להניח כמה שיותר מהר כדי שעוד בחור יזכה להניח תפילין. במקביל צריכים גם להספיק לאכול צלחת מרק חם, ולא זו בלבד, אלא שהם קבעו שהרי אי אפשר יום בלי לימוד תורה, ואין להם זמן ללימוד חוץ מ-30 הדקות הללו, לכן גם קבעו שכל אחד מהבחורים יאמר דבר תורה במשך 30 שניות, לפי תור, וכך הבחור היה מתכנן מראש מה לומר, והיה צריך לחשוב בלימוד קודם לכן, ולאחר מכן היה שומע ווארטים מאחרים, וכך 30 הדקות של ההפסקה הפכו ל-30 דקות של מרוץ אדיר להספיק גם וגם וגם..."

"סבא היה מספר, שכשהוא הרים את השרוול כדי להניח תפילין, למרות שזה נמשך בסך הכל 30 שניות, היד שלו היתה קופאת. הוא היה מרגיש את הקור חודר עמוק לעצמותיו.

"פעם הוא אמר לי מה היה אחד הווארטים שהוא אמר בסיביר. הוא אמר ככה: הגמרא אומרת 'כל המאריך באחד - מאריך לו ימיו ושנותיו'. לכאורה צריך להבין מה המעלה הגדולה של להאריך ב'אחד'? אלא התשובה היא שהקב"ה הוא אחד, והוא נמצא בכל העולם כולו. התפקיד של האדם זה כביכול 'להאריך' אותו, למשוך את הקב"ה לכל מקום שבו הוא נמצא.

"מה הקב"ה נמצא רק בנוברדהוק בבית המדרש? הוא נמצא רק בוויילנא? אולי בבני ברק? לא, צריך למשוך אותו עד לסיביר הרחוקה כביכול, להרגיש אותו בסיביר, לעבוד אותו בסיביר. מי ש'מאריך' ככה את הקב"ה ומביא אותו לכל מקום שבו הוא נמצא, הוא זה שמארכים ימיו ושנותיו.

"פעם אחרת הוא אמר את הווארט הבא: הנביא ישעיהו אומר בפרק מ': 'נסתרה דרכי מה' ומאלה משפטי יעבור, הלא ידעת אם לא שמעת אלוקי עולם ה', בורא קצות כל הארץ'.

"הוא אמר ככה, אדם נמצא בצרה, הוא אומר הרי מי גזר עלי את הצרה הזאת? הקב"ה. ובורא העולם הרי אין לו גבול, ומי יודע אולי גם הצרה שנגזרה עלי אין לה גבול והיא תימשך כל ימי חיי חלילה וחס? עונה הנביא לא! הלא ידעת אם לא שמעת, אלוקי עולם ה', בורא קצות כל הארץ. הוא ברא קצוות לעולם, הוא אין לו גבול, אבל הבריאה יש לה גבול. וזה מה שאומר המדרש: 'מי שאמר לעולמו די יאמר לצרותיו די'.

"הוא היה מספר שהווארטים הללו, מהסוג הזה, הם שהחזיקו אותם שמה, בסיביר הקפואה. הידיעה שיש להם תפקיד, להמליך את הקב"ה על קצות הארץ, ושיש לצער שלהם סוף, שיום אחד יקיץ הקץ על הצרות שלהם והם יוכלו להיחלץ מהמקום הנורא הזה, זה מה שנתן להם את הכח לשרוד עוד יום ועוד יום.

"סיפר לי יהודי שראה פעם את סבא מגיע לבית המדרש לדרמן לתפילת ותיקין עם הנץ החמה. סבא היה מגיע מוקדם מאוד, והנה הוא בא עם חיוך מרוצה. הוא שואל את היהודי, אתה יודע על מה חשבת עכשיו בדרך לכאן??? נזכרתי שכשהייתי בסיביר היה שמה שומר שנהנה להתעלל בנו. הוא היה אומר לנו: המסילה המובילה לכאן היא חד סטרית. הרכבות מגיעות מלאות וחוזרות ריקות. אף אחד מכם לא יצא מכאן...."

"עברו מאז שנים רבות, והנה הוא באמת מת שם ונקבר שם, אבל אני יצאתי ועכשיו אני כאן בלדרמן... מה שאומר שלא השומר מחליט ולא כיוון הנסיעה של הרכבת הוא הקובע. הקב"ה מכין לכל אחד תוכנית משלו, ומוליך אותה ממקום למקום לפי אותה תוכנית."

"רמת הדקדוק של הבחורים שהיו שם בסיביר בהלכה ובקיום המצוות היתה מופלאה. כשסבא הגיע לארץ הוא סיפר למרן החזון איש על קורותיו בסיביר. החזון איש השתומם, ואמר לסבא שהוא לא מצליח להבין איך קבוצה של בחורים בגילאי 17 עד 19, שהיתה מנותקת מכל העולם, הצליחה להחזיק מעמד ככה עם כזה דקדוק במצוות ובהלכה. ממש פליאה גדולה!

"הרי בדרך כלל מה שמחזיק בחור זה אחד מהשניים: או ההורים והמשפחה מסביב שמצפים ממנו להתנהג כמו שחיינו אותו והוא לא רוצה לאכזב אותם, או החברים, הישיבה, הסביבה כל המעטפת החברתית של האדם מאוד מעצבת את האישיות שלו.

"אבל יושבת לה קבוצה של בחורים צעירים, אין להם משפחה, כולם נשארו מאחור והבחורים לא חשבו שהם יזכו אי פעם לפגוש את הוריהם או משהו מאחיהם בחיים. אין להם ישיבה, אין שום מעטפת, הם לא חשבו אז על שידוכים ולא על מעמד וכבוד. שום דבר! הם בתקופת מלחמה, חיי אדם שווים כקליפת השום, אין אוכל, אין תנאי מחיה בסיסיים, הם הוגלו לסיביר הרחוקה ברכבת חד סטרית כמו שאמרנו, ובכל זאת הם ככה דבקים בקיום המצוות? פלא גדול.

"אבל סבא היה מסביר מאיפה היה להם את הכח הזה. הוא אמר שזה הכח של נובהרדוק, המוסר החודר לעצמות שהם למדו בשפתיים דולקות בתקופה בה היו בישיבה, נכנס להם ללב וכליות. הוא לא נתן להם מנות. זה מוסר שבונה את האדם מבפנים, הוא מחויב רק לצו המצפון התורני שלו, ולא לשום דבר אחר.

"עד זקנה ושיבה הוא החזיק מעמד עם המוסר העוצמתי הזה. אתה יודע איך הוא היה קם בבוקר? הוא ישן במיטה כשהוא מכוסה בשמיכה, וברגע שהשעון היה מצלצל והוא פקח את עיניו, הוא היה מעיף את השמיכה בכל כוחו, הכי רחוק שאפשר. כדי שלא יהיה לו קשה לקום מהמיטה. מדובר על יהודי בן 85, יהודי בן 90! ככה עד גיל 93. אפשר להבין רמה כזאת של מחויבות לקום מוקדם בכל יום, בלי שום פשרות, במשך קרוב ל-100 שנה???

**"שאתה
צדיק הנני
יודע",
"אבל מה
בנוגע
לגבי עזרה
ממשיית
בבית,
למשל
כשעומדת
לפני
רעייתך
ערימת
בגדים
גבוהה
לגיהוץ?" ...**

הרה"ג רבי שלמה הופמן זצ"ל על דרכי ההתנהגות שלמד מרבו הגאון רבי יצחק אייזיק שר זצ"ל

במשך שנים לאחר מכן, שמר רבי שלמה על קשר הדוק ומתמיד עם רבו רבי אייזיק אשר הדריכו במשעולי החיים. רבי אייזיק לא היה מדבר תיאורטית, לא היה אומר סתם כך 'מהן חובותיך לאשתך', אלא תובע חשיבה עצמית והתבוננות מעשית.

גישה זו מובילה לעובדה המדהימה הבאה, שבה קינח רבי שלמה את השיעור שמסר בפני מחנכים בין כסה לעשור בשנת תשס"ב.

וכה היו פני הדברים: האם סיפרתי לכם אי פעם כיצד רבי אייזיק גירש אותי הביתה בערב יום כיפור? סיקרן רבי שלמה את קהל מאזיניו.

בתקופה בה נפתחה ישיבת סלבודקה בבני ברק, התגוררתי בבת-ים. בהתקרב יום הכיפורים, התבוננתי סביב והגעתי למסקנה כי אין לי מה לעשות ביום הקדוש בבת-ים המנוערת מדת. לפיכך הבעתי את רצוני בפני רעייתי והצעתי שאולי אסע לבני ברק, כדי לשהות ולהתפלל ביום הקדוש בישיבת סלבודקה, במחיצת מורי ורבי יצחק אייזיק שר זצ"ל. רעייתי שבאותה עת היתה זמן מה לאחר לידה ומטופלת בילדים רכים, ניאותה והביעה את הסכמתה כאשר כשרה העושה רצון בעלה.

בערב יום הכיפורים, השכמתי קום כדי להגיע מוקדם לבני ברק ולהספיק להיפגש באופן אישי וביחידות עם מורי ורבי ראש הישיבה.

הגעתי לבני ברק ועל פי המתוכנן נכנסתי תחילה הישר לביתו של רבי יצחק אייזיק שר. ראש הישיבה סקר את דמותי ועיניו נקרעו לרווחה, אחוזות תדהמה. "מדוע באת הנה?!" שאל בנימת תוכחה.

"באתי לכאן לקראת יום הכיפורים, מפני שעזו רצוני להתפלל בישיבה, ומלבד זאת אני מעוניין לבקש סליחה ומחילה מראש הישיבה..."

"על מה אני צריך לסלוח לך?" הגיב רבי אייזיק בשאלה, "האם פגעת בי? וכי היתה לך סיבה לפגוע בי? ואפילו אם נניח שהיתה לך סיבה לעשות זאת, האם היית מעז לפגוע בי?!"

כאן שינה רבי אייזיק את מהלך הדברים ושאל אותי: "האם קיבלת רשות מרעייתך לבוא הנה?!"

"אמרתי לה שאני נוסע לישיבה", מלמלתי נבוך.

"אמרת לה..." צלף בי רבי אייזיק, "ואולי רעייתך לא תחוש בטוב במהלך הצום הארוך ותזדקק לעזרתך?! ואולי גם היא תרצה ללכת לשעה קלה להתפלל ביום הכיפורים, בעת שלא יהיה לה מי שיחליף אותה? זה נקרא שהיא נתנה לך רשות?!"

בעודי מנסה לעכל את הביקורת הנוקבת המוטחת לעבר, המשיך רבי אייזיק בשבט תוכחתו: "האם ביקשת ממנה סליחה כפי שביקשת ממני עכשיו? הרי בה ודאי פגעת, דווקא לפניה יש לך על מה להתנצל... היזכר נא שמא בהזדמנות כלשהי, התעכבת כמה דקות לאחר התפילה כדי לשוחח עם ידיד, בזמן בו אשתך העייפה והמותשת מעבודות הבית וטיפול בילדים המתינה לך בציפייה בעודה סמוכה ובטוחה כי הנך מתאחר משום שכרגע אתה יושב ולומד בהתמדה במשך עוד מספר דקות..."

באחד השיעורים שמסר בפני מגידי שיעורים ואישי חינוך, גילה רבי שלמה לשומעי לקחו, איך רבו רבי יצחק אייזיק שר זצ"ל, לימד אותנו מה זה כבוד!

באותם ימים רוב הבחורים לומדי התורה זכו להקים את ביתם בגיל מאוחר, לאחר ששערות לבנות כבר החלו לבצבץ מראשם. מעמדם של בני הישיבות לא היה מרומם כפי שהוא היום, והציבור הרחב לא רכש הערכה יתרה לחובשי ספסלי בית המדרש. באותה תקופה נערות רבות רצו להנשא לבחור בעל מקצוע שיבא הביתה פרנסה יציבה ומרווחת. בנות רבות לא רצו לקל 'שיב'ע בוחער' כחתן!

והנה התדפק שדכן על שערי הישיבה ובאמתחתו ההצעה הראשונה בעבור הבחור שלמה הופמן, ששמו יצא לתהילה בקרב רבותיו וחבריו.

השדכן בירר למי יש לגשת בנושאים אלו, והנוכחים הפנו אותו כמובן לראש הישיבה רבי יצחק אייזיק שר. השדכן פנה לראש הישיבה ושטח בפניו את פרטי הצעתו הנכבדה. היה זה שידוך נוצץ ומיוחס. הנערה המדוברת היתה בת ליהודי חשוב שניהל כרבה של עיר גדולה בחוף לארץ.

ברם, רבי אייזיק אשר סבר נחרצות כי שידוך זה לא יניב תועלת לצמיחתו האישית של רבי שלמה, פנה אל תלמידו בדרך רמיזה ושאל: "אמור לי בבקשה שלוימלה, מה עדיף לך? האם לכהן כרב ראשי בעיר גדולה ולשמש כראש לשמונים אלף איש שיהנהנו לך בראשם ברחוב ויצחקו עליך מאחורי הגב, או ללמד בכולל שלי שבו שנים או שלושה אברכים יוכלו להבין ולהנות מסברא טובה היוצאת מפיך?"

רבי שלמה, שכאמור לא ידע דבר בנוגע להצעה רמת היחס, היה מופתע מעצם העלאת הנידון ובוחר ברגע כמימרא באפשרות השניה.

רק לאחר זמן נודע לרבי שלמה כי שדכן פלוני פקד את הישיבה והציע לו נכבדות את בתו של רב ראשי בעיר גדולה.

כיצד רבי אייזיק גירש אותי בערב יום כיפור...

בתום חופתו של רבי שלמה, הוא ניגש בפנים מוצפות אושר להתברך מרבו רבי אייזיק שאמר לו על אתר: "אתה חושב שעכשיו גמרת, גם אני חשבתי על עצמי כך בעת חתונתי, אך דע לך כי רק עתה התחלת!"

**"האם ביקשת
ממנה סליחה
כפי שביקשת
ממני עכשיו? הרי
בה ודאי פגעת,
דווקא לפניך
יש לך על מה
להתנצל...
היזכר נא שמא
בהזדמנות
כלשהי, התעכבת
כמה דקות
לאחר התפילה
כדי לשוחח עם
ידיד, בזמן בו
אשתך העייפה
והמותשת
מעבודות הבית
וטיפול בילדים
המתינה לך
בציפייה**

לאחר כמה רגעים של שתיקה רועמת ניער אותי רבי אייזיק משרעפיי והורה לי ברורות: "קח את חפציך ושוב הביתה. כאשר תפגוש את רעייתך, ראשית כל תבקש ממנה סליחה, מחילה וכפרה, ושאל אותה האם היא זקוקה לך..."

כמדומני, חתם הרב שלמה את סיפורו שהיתה זו פגישתי האחרונה עם מורי, רבי יצחק אייזיק שר זצ"ל, והמסר המהדהד והמפלח שנבע ממנה, נותר קבוע בליבי לעד!

עזוב תעזוב עם אשתך

ישוב היה רבי אייזיק עם קבוצה מתלמידיו ושוחח עימם בענייני בין אדם לחברו. והנה לפתע, בלי התרעה מוקדמת, הפנה ראש הישיבה את מבטו לאברך צעיר מבין היושבים ושאלו: "האם אתה עוזר לאשתך?"

"וודאי בוודאי!" הזדרז האברך להשיב, "אני מסדר את הדגים לפני שבת, כפי שמובא בגמרא, רב ספרא חריך רישא, רבא מלח שיבוטא..."

"שאתה צדיק הנני יודע", נענה ראש הישיבה בחיוך, "אבל מה בנוגע ל'עזוב תעזוב עמו', מה לגבי עזרה ממשית בבית, למשל כשעומדת לפני רעייתך ערימת בגדים גבוהה לגיהוץ?"

כהמשך לדברים, יש בנותן טעם להביא את דברי רבי שלמה הופמן, אשר היה מצטט את המשגיח רבי מאיר חדש שהיה אומר לתלמידיו: "כדאי לך להתייחס לכל מה שרעייתך רוצה, כך גם כשאתה תרצה דבר מה היא תיתן לך!"

לשמע ההצעה התכליתית תמהו המאזינים: "ביזנס'ס?"

"אכן כן!" הפתיע רבי שלמה את שומעי לקחו ותכף ביאר את כוונת דבריו, "כפי שדיברנו כמה וכמה פעמים, בכל מידה מורכבות מידות נוספות. כפי שימי סיפרת העומר מדורגים במידות 'חסד שבגבורה' ו'הוד שביסוד' וכן הלאה על זו הדרך בשאר דרגות ה'ספירות' המפורטות בסידורים, כך כל ענייני העולם משולבים ומורכבים זה בזה. והחכמה היא להרכיב ולשלב הכל במיזוג הנכון ובאיזון המתאים!"

(מתוך 'בנין נפש האדם')

ההבדל בין מחבל ערבי לטרוריסט אירופאי

הרה"ג רבי
שמואל ברוך
גנוט שליט"א,
מראשי ישיבת
משאת המלך
באלעד על
דרך הינוכית
מרתקת

היה זה לפני מספר שנים.

ישי, שם בדוי כמובן, התחיל ללמוד אצלי בשיעור. בעוד שכל הבחורים מתחילים ישיבה חדשה במלוא המרץ והרצון להתעלות, להצליח, להוכיח את יכולותיהם, הרי ישי היה עסוק בענייניו, כותב ומצייר, משרבט ומאייר.

לימדתי אז בשיעור א' וכיון שלא הייתה לי שום ידיעה והערכה על יכולותיו משנים קודמות, לא ידעתי, בעצם, מי הוא ישי מידועינו, מה יכולותיו, כשרונותיו ושיחו ושיגו הלימודי. למה הוא מסוגל ולמה לא. וכן, מבחני העיון השבועיים שלו חזרו כמעט ריקים.

בשבועות שבתחילת השנה הייתי עסוק בכל אלו שכן רצו ללמוד, להקשיב ולשאול, לפלפל ולהתעלות בהבנת הסוגיות. שיעור שלם של בחורים תוססים ומלאי עניין העסיקו אותי. כך חלפו כמה שבועות, כשאני עוקב אחריו מקרוב ומרחוק ומגלה שהוא שקוע, ראשו ורובו, במשחק 'ארץ עיר, חי צומח דומם'.

הוא מילא עמודים שלמים לפי סדר הא'-ב של ערים וישובים, בעלי חיים, שמות משפחה, צומח ודומם, שמות ספרים וסופרים, בעלי מקצועות ועוד ועוד. הכל לפי סדר אלפביתי, בצורה שיטתית. בקיצור: הבחור נהנה מאד מהמשחק 'ארץ עיר'...

הערתי לו פעמים רבות, לעיתים בנועם ולפעמים ביתר תקיפות. אך הוא המשיך עם המשחק, ממלא עמודים שלמים בשמות, עצמים, בעלי חיים וישובים...

ואז, ב'סדר' אחד שהוא החל אותו במילוי דף עם משהו לפי א'-ב, ניצנץ לו רעיון לא שגרתי. ניגשתי אליו ולחשתי לו: "ישי יקירי, אני עושה איתך הסכם. אתה עושה השבוע את המבחן השבועי הרגיל. אם אתה מגיע ל-70%, אני בוחן אותך על עוד כמה שאלות קשות ב'ארץ עיר חי צומח דומם' ואם תצליח לענות על ה'ארץ עיר'- תקבל 100% במבחן בעיון".

"הרב רציני?", הוא הביט בי כיצור זר שהגיע מהמאדים.

"רציני לגמרי. אם אתה מקבל שבעים במבחן עיון, תקבל תוספת של עוד שלושים נקודות על 'ארץ עיר'. אבל תדע לך, שאני הולך לשאול אותך שאלות ממש קשות ב'ארץ עיר'!!!"

מאותו הרגע, ואינני משקר או מגזים, הוא החל ללמוד ברציפות, בכובד ראש, בשיא ההתמסרות לדף הגפ"ת והמפרשים. שואל ומתעניין, כותב לעצמו סיכומים (כנראה לא לפי סדר א'-ב...). במבחן באותו השבוע הוא קיבל 85% והוספתי לו עוד 15% על שאלות לא קלות בכלל, על שמות של ערים בארה"ב...

בשבוע שלאחר מכן, הוא התעניין האם ההסדר קיים גם השבוע. "השבוע תצטרך לקבל 80% בשאלות על הגמרא, כדי לקבל 'בונוס' של השלמה מ'ארץ עיר'. בסדר?".

הוא הסכים, והפעם הוא קיבל 100% על שאלות קשות ומסובכות בסוגיא לא פשוטה בכלל, ללא צורך בשאלון נוסף על 'ארץ עיר'. אביו התקשר אלי מיד כשישי שב הביתה, בידו מבחן מושלם, גדוש בעמל וביזע, וסיפר לי בהתרגשות: "זה המבחן הראשון בחיינו שישי מקבל בו מאה..."

מאז הוא פורח ועולה, מצליח מאד בלימודו ורואה ברכה בעמלו. בזמני הארוחות בישיבה הוא ישב ופתר חוברות תשבצים, וכשעברתי לידו, הייתי מחמיא לו ופותר לו קצת הגדרות בתשבץ. מיד לאחר מכן, בשיעור הבא או ב'סדר' הבא, הוא סגר את חוברת התשבצים ונשאב ללימוד, מקשיב, מתעניין, כותב ומסכם, עולה ומתעלה לתפארת.

ואני חשבתי אז לעצמי בצער: מי יודע עוד כמה בחורים הפסדנו בגלל שלא הצענו להם הצעות לא שגרתיות כאלה, רוממנו את רוחם והחמאנו להם על הדברים היפים והמתוקים שיש להם.

גיליתי את הסוד הקטן הזה למגידי שיעורים ומלמדים מקרב ידידי, הם ניסו את זה והעובדות החלו לדבר בעד עצמם. "יש לי ילד בכיתה, שקט ומופנם, שמצייר באופן מעורר השתאות", סיפר לי חבר טוב, מלמד בכיתה גבוהה, "הוא משרבט דמויות בדיוק מדהים על כל פיסת נייר שהוא מוצא. עד כה לא הקדשתי לזה שום תשומת לב, אך לאחרונה התחלתי להחמיא לו על אירוי. התעניינתי בציוריו ואפילו ביקשתי ממנו שיצייר לי ציור מסוים. מאז הילד פורח בלימוד, מקשיב ומתעניין, שואל ומתרחץ, יודע ומבין. וכל זה כי התחלתי להעריך אותו בקול רם, הקדשתי לו תשומת לב גדולה, למרות שלא בנושא הלימודי, אלא ביחודיות של חוש הציור שלו".

ר"מ אחר סיפר לי על בחור חסר אמביציה, שכל הנסיונות לרוממו עלו בתוהו. "ואז חנוכה התקרב ואני הצעתי לו לכתוב קונטרס על ענייני חנוכה. לא על הסוגיות הנלמדות בישיבה, אלא על ענייני חנוכה דווקא. באישור ראש הישיבה, הודעתי לו שהישיבה תממן את הדפסת הקונטרס. "מאיפה אביא חומר?", הוא שאל ואני ניגשתי לארון וסימנתי לו מהיכן להעתיק ומה להביא, הבאתי לו קונטרסים וחברות בענייני חנוכה וסימנתי לו מהיכן ללקט ובאיזה נושאים להתמקד. הבחור ישב וכתב, ישב וכתב, והקונטרס יצא לאור ברוב פאר והדר, עטור בהסכמותיהם של רבני הישיבה. לא היה גבול לאושרו ואנחנו עודדנו ושיבחנו. ומאז הוא לומד ולומד, התרצן לגמרי וכל כולו שקידת ואהבת התורה".

מו"ר הגר"ח שינקר שליט"א, ראש ישיבת 'דרכי משה', רומם ושיבח תמיד בחורים שכתבו בחרוזים, שכתבו סיפורים ואפילו כשציירו ציורים משורבטים על שולי מחברות הסיכומים. כך הוא רומם את רוחם והביאם למעלות רמות בתורה. וכך מרגלא בפומיה דראש ישיבת 'דרכי משה' בשם מרן הגרמ"י לפקוביץ זצוק"ל, שאמר: "החזון איש אמר שכל יהודי צריך חצי כפית כבוד בכל יום- ואני אומר שהיום כל יהודי צריך משאית של כבוד בכל יום"...

כשנחטף בשעתו מטוס ע"י טרוריסטים פלשת'נאים, עליו שהה מרן הגר"י הוטנר זצוק"ל, הורכבו החוטפים ממחבלים ערבים ומטרוריסטים גרמניים. בניגוד לפלשת'נאים שהפגינו רשעות ואכזריות מרובה, הפגינו השובים הגרמנים יחס של דרך ארץ בפני הגר"י הוטנר זצוק"ל, כשדמותו הרבנית עוררה בהם כבוד והערכה. באותם ימים תהה ה'פחד יצחק' מדוע הישמעאלי אינו מסוגל לכבד אויב. נכון, הם חטפו יהודים כדי לנסות ולשחרר במשא ומתן מחבלים הכלואים בישראל. אך מדוע הם, הפלשת'נאים, אינם מסוגלים להתנהג לשבויים בדרך ארץ ובכבוד?

והגר"י הוטנר זצוק"ל השיב שמקור התסביך הערבי סביב כבוד ובזיון, נובע מ"גרש את האמה ובנה". ההשפלה ותחושת אי הכבוד העצמי שישמעאל עבר ב"גירוש האמה ובנה" הטביע בנפשו חותם שהשריש בקרבו את תחושת הנחיתות לדורות. "עשיו האָט גיהאַט אַוּוּךְ ימְעַר שְׁטוּב... ("לעשיו היה בית חם"), יצחק אביו אהב אותו"..., אמר הגר"י הוטנר זצוק"ל.

הזוהר הקדוש (פרשת תזריע מו): מבאר את עונשו של מצורע, הצריך להביא שני ציפורים חיות. מדוע שניים? כותב הזוה"ק: "פְּמָה דְעִנְשָׁא דְהָאֵי בַר נִשׁ בְּגִין מְלָה בִישָׂא, כִּךְ עִנְשָׁה בְּגִין מְלָה טְבָא דְקִאָתִי לִידָה וְיָכִיל לְמַלְלָא וְלֹא מְלִיל", ובתרגום: כמו העונש על מילה רעה שאמר, כך עונשו על מילה טובה שבאה לידו, ולא אמרה!!!

כדי לרומם ילד יהודי, בן תורה או כל אדם, די במחמאה כנה, במילה אחת טובה, בהערכה אמיתית. למצוא את הנקודה בה העומד ממולנו טוב ומיוחד בה- ולרומם בה את רוחו. לא משנה במה הוא מיוחד, העיקר לרומם אותו על כך ולהביא את הרוממות הזאת לאפיקים של תורה ומצוות, עלייה והתאמצות. אתה הרי באמת טוב. אנחנו באמת מעריכים אותך, אז...

כל מחנך באשר הוא, בפרט מחנכי גיל העשרה, בני ישיבות תוססים ומלאי מרץ נעורים, יכולים לזהות בקלות את הבתים מהם הגיעו הבחורים. כאשר הבית חם ויציב וההורים מעניקים הרבה חום ואהבה לילדיהם, מקדישים להם תשומת לב ומתעניינים בתכיפות בשלומם הגשמי והרוחני, הדבר משפיע באופן ישיר על הצאצאים.

כשילד או נער אוכל ארוחת צהרים מזינה וטובה, כשהוריו מפקחים על אורח חייו בנעימות רבה ומקדישים לו, בסבלנות ואכפתיות, זמן, הרי נפשו יציבה ובריאה ומכאן ניתן להפיח בלבבו אהבת תורה ויראת שמים.

נכון, ההורים אינם הכל. ישנם רבים שהוריהם השקיעו בהם כל מאמץ, סבלנות ותשומות לב, בדרכי חינוך נכונות ונאותות, ובכל זאת הם לא צעדו בדרך שהוריהם סללו להם. הלא כל אדם נברא עם נפש ולב משל עצמו. כל יהודי מתמודד לבדו עם הקשיים והנסיגות האישיים שהקב"ה קבע בעבורו, ואם לא יתעורר האדם לבדו- מה יעילו המוסרים. אך בוודאי שהאורה הביתית החמימה מוסיפה לכל אחד במאד מאד. גם אם היא לא הגורם היחיד בעיצובו של הילד או הנער, אך היא מהווה גורם משמעותי ביותר בהתפתחותו הרוחנית.

בשנה שעברה התכנסו אבותיהם של בני ישיבת "תורת חסד" באלעד לשיחת חיזוק בעניני הריחוק והשמירה בענייני הטכנולוגיה ומכשיריה ההרסניים והקשיבו לשיחה שמסר ת"ח המתמחה בתחום. לפני השיחה ביקש ראש הישיבה הגר"מ בן שלמה שליט"א לומר בפני האבות מספר דברים בקצרה. ראש הישיבה ביקש שכל הורה יתקשר אליו, לפחות פעם בשבועיים- שלשה, כדי לברר את מצבו הלימודי והרוחני של בנו. והלא זוהי חובה וזכות כה פשוטה ויסודית, שלעיתים נשכחת בתוך מירוץ החיים וקשיי היום- יום. אנו מוסרים את ילדינו לידי מוריהם ומחנכיהם, בחיידר ובישיבה, ולעיתים אנו שוכחים לרגע שנכון שחז"ל דרשו (בספרי, וכמובא ברש"י דברים ו, ז) "ושננתם לבניך" - אלו התלמידים". אך בודאי שקודם כל מוטלת מצוות החינוך והשינון על ההורים עצמם, כפי שדרשו חז"ל עצמם וכפי שנפסק בהלכה. קשר רצוף עם המחנכים והרמ"ם, גם בישיבה גדולה, משלים אחד את השני. ההורים יודעים מה מצבו של הבן בישיבה ואילו המחנכים שומעים מה קורה עימו בבית, האם ישנם אי אלו קשיים משפחתיים העלולים להשפיע עליו במוסד החינוכי ואיש את רעהו יעזורו, כדי לחזק יחדיו את הבן ולייצב את דרכו.

סיפר לי הרה"ג רבי אליעזר הכהן פישר שליט"א, מחברם של מספר ספרים חשובים: "לפני שנים רבות, כשבני למד בישיבת "מאור התלמוד" ברחובות, נהגתי לנסוע בכל ליל שישי מירושלים לרחובות, להביא לבן יקיר עוגות שאמא הכינה ולשוחח עם צוות הישיבה, הר"מ והמשגיח, לעקוב אחר עלייתו הרוחנית. באחד הימים התנצלתי בפני ראש הישיבה הגאון רבי חיים נפתלי זלבנסקי זצ"ל על כך שאני "מנדנד" בכל ליל שישי ומתעניין על התקדמותו של הבן. האיר הגר"ח זלבנסקי פנים ואמר: "אדרבה ואדרבה. אשמח שכל אבא יתעניין בתמידות על מצב בנו". ואז סיפר לי ראש הישיבה: "הגעתי פעם לסדר קידושין לאחד הבחורים בישיבה. לאחר החופה ניגש אלי אביו של החתן ודיבר בכאב גדול על התנהגותו של החתן כלפיו במספר תחומים.

"שאלתי אותו- סיפר הגר"ח זלבנסקי זצ"ל- כמה שנים בנו למד אצלנו בישיבה והאב השיב: "ארבע וחצי שנים".

שאלתי: "וכמה פעמים הגעת לישיבה בעצמך, לעקוב אחר עלייתו? כמה פעמים עמדת איתי, או עם אחד מצוות הרמ"ם והמשגיח, על התקדמותו?". והאב ענה: "זאת הפעם הראשונה שאני פוגש ומשוחח עם מישהו מצוות הישיבה".

"אם כך"- אמר לו הגר"ח זלבנסקי- "הרי לך הסבר ליחסו החוזר של בנך כלפך"...

(בימים אלו יצא לחנויות ספרו החדש של הגרש"ב גנוט, 'מחשבה בפרשה', על סדר פסוקי חומש בראשית, ובו לקחי מוסר ותבונה, סיפורי מופת, עובדות מגדולי ישראל, הגיונות מחשבה ופניני תורה והלכה, בצירוף הליכות והנהגות ממרן הגר"ח קניבסקי שליט"א. מאמר זה מתוך הספר החדש).

מדורו המרתק של המחנך הוותיק
ומרביץ תורה לרבים
הרה"ג רבי עמרם בינעט,
על יכולת ההשפעה של המחנך
ועל הכח שלו לעצב את חייו
של כל אחד ואחד מתלמידיו.

אני זוכר שהרבי, באמצע השיעור נעמד על הכסא! והודיע...

"עד לאותו יום גורלי, הייתי ילד ככל הילדים. לא היה בי שום דבר מיוחד. בבוקר באתי לחיידר, התפללתי כמו כולם, בשיעורים הייתי קצת מקשיב וקצת 'מרחף', לא מאוד הצלחתי, אף אחד לא ציפה ממני שאהיה תלמיד חכם גדול ואפילו לא אחד הילדים הטובים בכיתה. נועדתי להיות ילד בינוני ואפילו פחות מזה.

"באותו יום באתי לחיידר, אחרי התפילה היתה הפסקה קצרה ואז הת"שבונו לשיעור גמרא. אני זוכר שבאותו היום לא הייתי מרוכז. זה לא היה מאוד חריג, בדרך כלל לא הייתי מרוכז בלימוד. הנחתי את הסנטר שלי על הגמרא, וחלמתי על מכונת אופנוע אדום שנוסע במהירות ומשמיע קול רעש מחריש אוזניים.

"אני חושב שאולי אפילו השמעתי זמזום שנועד לחקות את קולו של האופנוע, אבל אני לא בטוח. מה שאני כן זוכר שפתאום החלום שלי נקטע, כשהרבי, אתה, קם ממקומו, דפק בהתלהבות על השולחן, פתח את המגירה, הוציא משם דבר מה ו... נעמד על הכסא!

"כמובן שהסנטר שלי כבר לא נשאר לנוח על הגמרא. כבר לא ראיתי אופנועים ולא השמעתי זמזומים. הזדקרתי בבת אחת, לשמוע ממה הרבי כל כך התלהב עד שהוא נעמד על הכסא באמצע השיעור...

"ואז הרבי מספר, שיש כאן בכיתה איזה ילד אחד, שפעם הוא לא היה משקיע בלימודים, ילד קצת חלש. אבל יום אחד הוא תפס את עצמו, לפני כמה שבועות, ומאז לא שומעים אותו בשיעור בכלל לפטפט ולדבר. הוא יושב בשקט ומקשיב לכל מילה, בולע בשקיקה, והרבי בטוח במיליון אחוז שהילד הזה בוודאי יהיה תלמיד חכם מופלג. הוא עוד יהיה אחד מגדולי הדור.

"כאות הוקרה לילד הזה, שהולך להיות הגאון הכי גדול בדור, הרבי הוציא מהמגירה 'עט-מחשבון', שהיה אז צעצוע יוקרתי מאין כמוהו,

היה זה בימי בין הזמנים בקיץ האחרון. בדיוק סיימתי שיעור בבית המדרש של כ"ק מרן אדמו"ר מויזשניץ בית שמש שליט"א, ויצאתי החוצה לשיחת טלפון קצרה.

אני משוחח בטלפון ומבחין באברך צעיר ולא מוכר שעומד במרחק של מספר מטרים, וממתין לי שאסיים את השיחה.

כשניתקתי את הטלפון, הוא ניגש אלי, ואומר לי: "שלום שלום, הרבי מכיר אותי???"

האמת שלא הכרתי אותו בכלל, אבל מהאופן בו הוא פנה אלי, הבנתי שמדובר בתלמיד שלי לשעבר. מעניין באמת מי הוא.

"הוא לא מתח אותי יותר מדי זמן, ואכן התברר שהוא תלמיד שלמד אצלי לפני כ-15 שנה. שאלתי אותו מה הוא עושה כאן ואיך הוא זיהה אותי אחרי זמן רב כל כך..."

"הגעתי במיוחד כדי לחפש את הרבי", הוא אמר לי, "בימים האחרונים באתי להתגורר בבית שמש, ברמה ד' שעכשיו החלה להתאכלס. ידעתי שאתה גר כאן בעיר והתחלתי לשאול ולברר. אמרו לי שאתה מתפלל בבית המדרש הזה, ולכן באתי לכאן כדי לשוחח איתך, בעודי עומד בחוץ שמעתי את קולך כשדיברת בטלפון. הקול נשאר אותו הדבר..."

התשובה שלו סקרנה אותי. הוא חיפש אותי? בא במיוחד? מה יכול להיות כל כך מעניין בלפגוש את המלמד שלך מכיתה ה', 15 שנה אחרי?

לרגע חשבתי שאולי הוא כועס שהחרמתי לו פעם איזה צעצוע ושכחתי להחזיר לו, או שאולי הוא רוצה לבקש סליחה על משהו שהוא עשה כדי לפגוע בי. מה כבר יכול להיות?

אבל הוא הפתיע אותי עם משהו שונה לחלוטין...

והחליט להעניק אותו לילד הזה...

"כולם יושבים ותוהים מי הוא הילד המיוחד הזה שמובטח לו שיהיה גדול בישראל. גם אני ניסיתי לנחש מי הוא הילד הזה, ואז... הרבי ירד מהכסא, התחיל לטייל בין השולחנות בכיתה, ניגש אלי, ומורה לי לעמוד על רגלי, כי אני עומד עכשיו לקבל את הפרס היוקרתי, ובגלל שהוא עכשיו מבין שיש לי עתיד מזהיר כגדול בישראל!"

"הילדים בכיתה קינאו קצת, אחרי כמה שעות הם שכחו מזה. גם אתה, הרבי בוודאי שכחת מזה. אבל אני לא שכחתי. אני זוכר את המקרה הזה היטב. הוא שינה לי את החיים!"

"עד אותו יום הייתי ילד בינוני, מאותו היום אני המצויץ של הכיתה. הקשבת: לכל מילה בשיעור, חזרתי על הנלמד שוב ושוב, שיננתי והתאמצתי, וב"ה ראיתי ברכה בעמלי. זכיתי להתקבל לאחת הישיבות הטובות ביותר, והייתי אחד הבחורים הטובים ביותר באותה ישיבה. לאחר מכן גם בישיבה גדולה עשיתי חיל, והשתדכתי עם משפחה חשובה. היום אני ראש כולל צעיר, ואני עדיין מצפה להיות בעזרת ה' גדול בישראל."

"לקח לי כמה שנים טובות כדי להבין שהרבי לא ראה שאני מצויץ, הרבי לא באמת חשב שאני כזה מיוחד, הרבי לא חשב שאני מקשיב כל השיעור. הוא ידע היטב שאני ילד בינוני. אבל הוא החליט לתת לי זריקה כזאת שתשפיע עלי לכל החיים. והאמת? הצלחת! הזריקה הזאת, אותה עט שעלה לך כמה שקלים, העט הזה כתב מחדש את ההיסטוריה שלי. בזכותו עליתי והתעליתי במעלות התורה, ובעזרת ה' אמשך לעלות גם הלאה!"

"כבר זמן רב ידעתי שאני אחפש אותך יום אחד, כדי להודות לך על התרומה העצומה תרמת להצלחתי בחיים", משלים התלמיד לשעבר את הסיפור, "קצת ביררתי שמעתי שאתה גר בבית שמש. ברגע שהגעתי לגור כאן, החלטתי להקדיש לנושא את הזמן הנדרש, כדי להגיע ולפגוש אותך פנים אל פנים, כדי לספר לך כמה השפעת על החיים שלי, וכדי להביע את תודתי העמוקה על כך."

הסיפור הזה הוא סיפור מאוד מיוחד, בגלל שיש לו 'סגירת מעגל'. התלמיד שקיבל הרבה מאוד עידוד מההשקעה של המלמד, ידע לפענח את מה שקרה כאן, הבין כמה המלמד השפיע על חייו, וגם טרח לבוא ולהודות לו.

אבל הסיבה שאני מספר אותו, היא כי זה לא סיפור חריג. כל מלמד ומחנך, זוכה כל יום ויום, לעצב את האישיות שת התלמידים שלו.

יש ווארט של הרה"צ רבי אלימלך בידרמן שליט"א שאומר "מחיה מתים - במאמרו". אדם יכול להחיות מתים על ידי דיבור. אפשר לראות יהודי שבור לב ולשמוח אותו בכמה מילים, להחזיר לו את החיוך לפנים, להחיות אותו!

על אחת כמה וכמה כשאתה המלמד והיהודי הזה הוא הילד שיושב בכיתה שלך!!! איזה כח עצום יש לך ביד! איזה כח אדיר! אתה לא סתם מישוהו שיושב לידו באוטובוס, אתה לא סתם חבר בן גילו, אתה המלמד שלו! הדמות הכי חשובה בחייו בתקופה הנוכחית. כל עוד הוא לומד בכיתה שלך, אתה הרבי שלו, אתה המדריך והמורה וההורה והאפוטרופוס עליו. כל מילה שלך יש לה השפעה אדירה על התדמית שלו בעיני עצמו.

אם תשדר לילד את ההרגשה שהוא לא שווה כלום, הוא יפנים אותה, יקנה אותה, ויהפוך אותה להיות חלק ממנו. הוא לא ישכח את זה כל ימי חייו, ואם הציפיות שלו מעצמו תהינה נמוכות אז גם המעשים שלו יהיו בהתאם.

ומידה טובה מרובה. ככל שאתה מראה לילד כבוד, הערכה, ככל שאתה מצפה ממנו ליותר, התדמית שלו בעיני עצמו משתפרת. הוא מרגיש שיש לו סיכוי טוב יותר להצליח, הוא מפחד לאכזב אותך, הוא מתאמץ יותר ומצליח יותר בסייעתא דשמיא.

לכן חשוב שכל מלמד, כל בוקר כשהוא נכנס

לכיתה צריך להסתכל לתלמידים שלו בעיניים, ולהבטיח להם בלי מילים, רק בהרהור הלב בינו ובין עצמו: "תלמידי היקרים, אני מתחייב בפניכם, להשתדל לעשות היום את המקסימום האפשרי, כדי להפוך אתכם לאנשים טובים יותר, כדי לטעת בכם שאיפות גבוהות יותר!"

מלמד שיעשה כך, עליו אמר הכתוב, "ומצדיקי הרבים ככוכבים לעולם ועד".

יש ווארט של הרה"צ רבי אלימלך בידרמן שליט"א שאומר "מחיה מתים - במאמרו". אדם יכול להחיות מתים על ידי דיבור. אפשר לראות יהודי שבור לב ולשמוח אותו בכמה מילים, להחזיר לו את החיוך לפנים, להחיות אותו!

**”אם
הטלפון
לא במקרה,
לא במכונת
הכביסה,
לא במדיח
הכלים,
לא בתוך
הנעליים
של תשעה
באב וגם
לא בתוך
הדלי של
הספונג’ה,
סביר להניח
שהוא בפח
האשפה...”**

סוכן הנסיעות הרב נתן הרמן, מספר על החוויה הלא נעימה שחוה כשאיבד את הטלפון החשוב לו כל כך, ואת הישועה שבאה ברגע הנכון, לאחר שהתפלל מעומק לבו.

אומרת שלא ראתה אותו בכלל בערב שבת, מגויסים הילדים למשימה החשובה.

ההצעה הכי הגיונית

כאילו לא עשינו כאן פסח ובדיקת חמץ. הבית עובר בדיקה מחודשת. סל הכביסה נשפך במרכז הסלון ועובר מיון קפדני, סלסלת העיתונים מגיעה אחריו, עגלת הירקות מתרוקנת ושבה ומתלאת לאטה. כל מה שאפשר לרוקן ורוקנו, כל מה שאפשר לפרק פירקנו, כל מה שאפשר לפתוח פתחנו... אין זכר לטלפון.

הטלפון יקר לי מאוד. יש בו זיכרונות של כל אנשי הקשר בעבודה שלי. בלעדיו אני בבעיה רצינית, חוץ מהעובדה שזה טלפון חדש שקניתי לא מזמן בדמים מרובים.

עשיתי חשבון שהפעם האחרונה שהשתמשת בטלפון היתה כשנסעתי ביום שישי. לקחתי פנס ירדתי לרכב, חיפשתי וחיפשתי ולא מצאתי כלום.

אחרי שעה של חיפושים נואשים, מציעה רעייתי את ההצעה הכי הגיונית לשלב זה... "אם הטלפון לא במקרה, לא במכונת הכביסה, לא במדיח הכלים, לא בתוך הנעליים של תשעה באב וגם לא בתוך הדלי של הספונג'ה, סביר להניח שהוא בפח האשפה..."

אבל כבר בדקנו גם את הפח...

"אז כנראה שהוא היה בשקית האשפה הקודמת, זאת שנוזקה אל הזבל עוד לפני שהספקת לחזור הביתה מתפילת ערבית..." היא מסבירה לי.

יש לכם רעיון יותר טוב?

תודו שלא...

אין ברירה. אני עוטה כפפות גומי על ידי, לוקח איתי פנס, מזל שיש קורונה בעולם כך גם יש לי מסכה לעטות על פני כדי להתגונן מפני הריח הלא נעים בעליל. אני יורד אל הפח, הרחוב מלא באנשים ואני עומד שם ומחטט באשפה כאחרון הקבצנים... אני כבר לא זוכר מה היה הריח של הפח, כי הבושות היו גרועות הרבה יותר מהריח הלא נעים.

הוצאתי כמה שקיות, חיפשתי את זו הסגולה, זה הצבע של שקיות האשפה אצלנו בבית. מסתבר שאנחנו לא היחידים, היו כמה סגולות ואני הייתי צריך לזהות לפי פריטי האשפה אם זאת השקית שלנו או לא.

השקית שלנו אותרה, נשפכה גם היא על הרצפה, חיפשתי, מששתי, העויתי את פני בתחושת גועל, ו... את הטלפון לא מצאתי...

שלוש מעלות טובות

את הסיפור הבא שמענו מפיו של סוכן הנסיעות הרב נתן הרמן, הבעלים של סוכנות הנסיעות 'תנופה טרוול', חסיד ברסלב נלהב מבית שמש, שמשתף אותנו בסיפור נפלא של השגחה פרטית.

ערב שבת קודש, שבת שאחרי הפסח. הבית נוצץ ובוהק, הניקיון של פסח עוד מורגש היטב בכל פינות הבית, והשטיפות שנעשו לאחר החג שחזרו אותו למרות האורחים הרבים שביקרו במהלך החג בביתנו.

ה'שלוש' שלי שולחת אותי לאיזה סידור קטן בפאתי העיר. אני לוקח איתי את הטלפון הסלולארי שבלעדיו אי אפשר לצעוד לשום מקום, יורד אל החניה, נכנס לאוטו ונוסע למחוז חפצי.

בדרך אני מנצל את הזמן כדי להתקשר, לומר 'גוט שאבעס' לאבא, להחליף כמה מילים עם חבר טוב, ולבדוק עם הגבאי של בית הכנסת אם הוא צריך עזרה בהכנות לסעודה השלישית.

הסידור הקטן בוצע לשביעות רצונה של רעייתי, אני חוזר הביתה, מחנה את הרכב לא הרחק מפח האשפה, מרוקן את הפח הקטן של הרכב... "שיהיה נקי לכבוד שבת", אני חושב בחיך משועשע. מעניין לשאול רב אם יש עניין לנקות את האוטו לכבוד שבת למרות שלא משתמשים בו בכלל...

אני עולה הביתה ונכנס לקלחת של ההכנות האחרונות לכבוד שבת המלכה, מספיק אפילו לנוח מעט והצפצוף הגואל אותנו מאווירת החולין של ימות השבוע נשמע ברמה.

אחרי הדלקת נרות אני צועד לבית הכנסת יחד עם בני מחמדי, כשבבית נשארות הבנות והאמא שלהן לערוך ולהכין את שולחן השבת בכלים הדורים לתפארת השבת ולכבודנות השבת.

שבת קודש. מעין עולם הבא. התפילות, הניגונים, ריקודי השמחה, אני תמיד אומר שלהיות ברסלבר זה תמיד טוב, וביתר שאת בשבת קודש...

אבל כמו כל דבר טוב, גם השבת מגיעה אל סיומה... אחרי סעודה שלישית ותפילת ערבית אנחנו חוזרים הביתה, אני מבדיל על היין, מקפל את הטלית וכמובן ממחר לחפש את הטלפון, הגיע הזמן להתחיל לעבוד...

אני פותח את הארון, שם מקום מנוחתו הקבועה של הטלפון בשבת ובמועדי ישראל, אבל הפעם הוא לא נמצא שם. בודק בארון הסמוך, אולי טעייתי במקום הנחתו בלחץ של ערב שבת, אבל גם הארון הסמוך ריק מכל זכר לכלי טכנולוגי מכל סוג שהוא. רק בגדים מוגהצים למשעי מקופלים כהלכה ממלאים אותו.

זה השלב שבו אני שואל את נוות ביתי איפה היא שמה את הטלפון, כי אני בטח לא שמתי אותו בשום מקום אחר, וכשהיא

רעיון גאוני...

הבעיה שהבטרייה עומדת להסתיים ואף אחד לא ערב לנו עד שעות הבוקר.

ובכלל, אם הטלפון אכן נמצא בפח האשפה, סביר להניח שעד הבוקר הוא כבר יהיה בחירייה...

וכך בעודי שוכב על מיטתי ולא מצליח להירדם, הבריקה במוחי המחשבה... "הבלוטות"... הקליטה האלחוטית של הטלפון. כשהוא נמצא קרוב לאוטו, והאוטו מותנע, הטלפון נקלט והאוטו מדווח על כך שהוא מחובר...

הרגע הנכון

"מיהרתי להתלבש, נעלתי נעלי בית וירדתי לאוטו. התיישבתי התנעתי, התקרבתי אל הפח, ו... כלום לא קרה. התאכזבתי קשות, אבל החלטתי לא לוותר. בטח הטלפון מכוסה בערימות של אשפה ולכן הקליטה יותר חלשה. אולי הוא בצד השני של הפח, ננסה להתקרב עם האוטו.

עליתי על המדרכה, נצמדתי לפח ו... "הטלפון מחובר", בישרה לי ההקלטה האוטומטית...

קפצתי החוצה, לבשתי מחדש כפפות, התחלתי לרוקן את הפח. רק אחרי שהוצאתי ארבעים שקיות אשפה, ותאמינו לי שזה היה מאוד מאוד לא נעים, ראיתי לפתע אור כחול בוהק. הטלפון!!!

אני מנסה לגעת בו ולא מצליח... מתברר שהטלפון נפל לי מהיד כשרוקנתי את האשפה מהאוטו לכבוד שבת, ומיד לאחר מכן בא מישהו אחר וזרק שולחן סלוני קטן שנשבר, פלטת השולחן עשויה פלסטיק שקוף, הוא ישב על הטלפון באלכסון ויצר מעין 'מגלשה' לאשפה שנזרקה לאחר מכן. כל מה שזרקו אחרים לפח החליק על גבי הפלסטיק, וכך נשאר הטלפון נקי בלי שום לכלוך ובלי שום מיצים בעלי ניחוחות שונים שעלולים היו לפגוע בו.

הוצאתי את הטלפון והסתכלתי... הבטרייה היתה רגע לפני שהתרוקנה לחלוטין. מצאתי אותו בדיוק בזמן הנכון.

עליתי הביתה, שמח ומרוצה. התפילות שלי התקבלו, מסתבר שהייתי צריך לעבור את הנסיון הזה, אבל לא הגיע לי נזק כספי. הקב"ה ניסה אותי, ואני מקווה שעמדותי היטב בניסיון. אבל בכל מקרה לא נגרם לי שום נזק כספי.

חזרתי למיטתי, נשכבתי לישון, ובעוד שמורות עיני נעצמות לחן אחרי ששכבתי וקראתי קריאת שמע, אני שומע את משאת האשפה מתקרבת, ואת אנשיה יורדים ועושים את עבודתם: "המשיכו במלאכתכם", פניתי אליהם במחשבותי, "הגענתם בדיוק בזמן שבו רצה הקב"ה שתגיעו. עכשיו אתם כבר יכולים לרוקן את האשפה..."

מלא אכזבה החזרתי את השקית אל הפח, לא לפני שאספתי חזרה את כל האשפה והשארתי אחרי שטח נקי עוד יותר משהיה קודם לכן.

אני עכשיו כמו אותו אחד שגם קיבל מכות, גם אכל דגים שריחם נודף וגם גורש מהעיר. הפכתי את הבית, חיסטתי באשפתות ונשארתי בלי הטלפון... ממש שלוש מעלות טובות למקום עלינו.

עליתי הביתה, ועכשיו הגיע שלב הסגולות. עשרה שקלים לרבי עקיבא בער מאמסטרדם, 'אמר רבי בנימין' שלוש פעמים, 'יגער ה' בך השטן' עוד שלוש פעמים, 100 שקל לקופת העיר אם נמצא את הטלפון... ועוד 100 לזוועד הרבנים.

שום כלום. אין טלפון ואין עונה...

וזה בדיוק העניין, שאין עונה. לכל אורך הערב אני מנסה להתקשר לטלפון, אבל הבעיה שאצלי הוא תמיד על רטט... הקו פעיל, הטלפון עם בטרייה, ואני זוכר שהטענתי את הבטרייה באוטו ביום שישי כי היא עמדה להסתיים. זאת אומרת שאין בו הרבה בטרייה גם עכשיו כי הנסיעה לא היתה ארוכה.

קיוונו שאולי מישהו מצא אותו ויענה, אבל לא רצינו לצלצל יותר מדי כדי לא לגמור את מעט הבטרייה שעוד נותרה בו.

אבל אין עונה, ואין שום זכר לקול של רטט בכל חלקי הבית...

ואז בעצם הבנתי שמישהו אחד עיקרי עדיין לא עשיתי מספיק טוב...

פניתי לשוחח עם הקדוש ברוך הוא. התפללתי מעומק הלב, ביקשתי שיעזור לי לקבל את הניסיון בשמחה ובאהבה, שלא אכעס ולא אתמלא זעם, ביקשתי את עזרתו המופלאה גם במציאת הטלפון או לכל הפחות בכיסוי ההוצאות שאצטרך להוציא כדי לקנות אחר במקומו.

וזהו... המשכנו בשגרת המוצ"ש, עד שבשעה אחת וחצי בלילה בערך הלכתי לישון.

כל הזמן עברה בראשי המחשבה שאולי לא חיפשתי מספיק טוב בפח. מי יודע, אולי זאת בכלל לא היתה השקית שלנו. אולי היתה עוד שקית שזרקנו ביום שישי ובה היה הטלפון?

ואז נזכרתי שבשעה שבע ורבע בבוקר הטלפון מצלצל. זאת הפעם היחידה ביממה שבה הוא מצלצל. הוא כל היום על רטט, אבל השעון המעורר עובד ומשמיע קול. החלטתי שמחר בשבע בבוקר מעירים את כל המשפחה, ובשבע ורבע אני אעמוד ליד פח האשפה, שאר בני המשפחה יתפזרו כל אחד במקום אחר בבית, ומי שישמע את הצלצל יזדרז לאתר את מיקומו המדויק של הטלפון...

**מרן לא יחס על
גופו השברירי
ועל משא תשעים
שנותיו ומיד נטל
בכוחותיו הדלים
את הסטנדר כבד
המידות, העמידו
בסמוך לקיר ליד
תאורת החירום,
שהפיצה אור
קלוש, והגה
לאורה כשהוא
ניצב על רגליו
הישישות במשך
כל הלילה**

הצצה על העמל ומתיקות התורה של מרן הגרי"ש אלישיב זיע"א

בחג הסוכות התנוססה על דפנות סוכתו של רבנו דמות דיוקנו של הרבי הקדוש מאוסטרובצה. מלבד זאת נהג מרן לשבח עד מאד את כתבי תורתו של הרבי ולציין באוזני מקורביו עד כמה חושק הוא לעיין ולפלפל בהם.

כאשר אחד ממקורביו הרהיב עוז ושאל כיצד נקשר מרן עד כדי כך לכתביו וחידושויו של הרבי, השיב רבנו, כי בימי בחורותיו נפטר הרבי מאוסטרובצה, והספדנים שציירו את דמותו תיארו עד כמה ייקר את הזמן והחשיבו כבעל ערך עליון, ועד כמה הקפיד שלא להשחית את רגעיו בשום פנים ואופן.

הדברים ששמע בצעירותו נחרטו בתוככי ליבו הטהור של רבנו, ולימים עמד ותלה את דיוקן הרבי על דפנות סוכתו, כדי שדמותו הקדושה תעמוד לו כסימן וכציון דרך לייקור הזמן. מלבד זאת מטעם הכר הטוב, נהג לעיין רבות בכתביו של הרבי אוסטרובצה ולייקר את חידושי תורתו.

דרכים, עצות, רעיונות
ותובנות, להצלחה בלימוד
התורה הקדושה

מעולפת ספירים

בערב ראש השנה של שנת תשע"ב, עבר רבנו ניתוח סוכך בעינו, ועקב כך נבצר ממנו לרדת לתפילות ולעיין בספרים מפאת חולשתו ומאור עיניו שלקה.

רבנו שכב במיטתו כשראייתו מטושטשת, דואב וכואב מאי יכולתו לעיין בספריו. מבקריו שחשו בצער, ביקשו לנחמו: "הרי הרב'ה בקיא בכל הש"ס עם פירושי הרש"י והתוספות, ויכול הוא ללמדו בעל פה!"

רבינו לא סתר את דבריהם אך מלמל בתוגה: "נצרך אני עתה לעיין בתשובות הריב"ש ולזאת אינני מסוגל!"

באשמורת הבוקר של ליל ראש השנה, התנגן קולו של רבינו בלימוד, כמנהגו מזה עשרות בשנים. נכדו, שסבר בתחילה כי הוא דולה את הדברים מתוך מעיין זכרונו הנובע, הופתע לראותו שוקד על ספר תשובות הריב"ש, כשאצבעו נעה בין השיטין שורה אחר שורה.

במשך שלוש שעות תמימות ניצל מרן את מאור עיניו, ששב לזמן מה, והגה בתורת רבנו הריב"ש עד שכוחותיו לא עמדו לו ונפל מתעלף מתוך עמל ודבקות בתורה.

היתה זו בחינה של "גם כי יזקין לא יסור ממנה" שהתגלמה בכל מהלך חייו של רבנו, כפי שביאר בפירושו למסכת אבות, שבלמוד התורה וקיום המצוות יש לאדם לפעול בכל העת באותו הרוח ובתחילה ואף להוסיף עוד ועוד, שלולא כן, לא רק שאינו נותר במקומו אלא נסוג לאחור.

כי הם חיינו

נין רבנו, הרב משה ישראלזון, מספר: באחת הפעמים בהן זכיתי לשהות במחיצת רבינו בשבת קודש, השתוממתי לראות את הסטנדר הגדול והכבד, שהיה מונח בתחילת הלילה במקומו הקבוע שבחדר בו ישנתי, ניצב בבוקר עם שחר בסמוך למקום מושבו של רבנו.

היה זה סטנדר רב ממדים וכבד משקל, שאף אני עצמי התקשיתי להעבירו ממקום למקום לאור יום, על אחת כמה וכמה בעת לילה חשוכה. ועל כן לא יכולתי לתפוס כיצד החליף הסטנדר את מקומו בעצם ליל וכל זאת מבלי ששנתי הופרעה במאומה.

בסעודת שבת בבוקר פתר לי זקני את החידה. התברר, כי באמצע הלילה כבה אור הגנרטור, ועקב כך לא יכול היה רבנו לראות את תלמודו במעבה החשיכה. אך אישר אשר כמוהו השקוע באהבת התורה ועמלה לא יתן לעלטה להפריעו מתלמודו. מרן לא יחס על גופו השברידי ועל משא תשעים שנותיו ומיד פנה לחדרי, נטל בכוחותיו הדלים את הסטנדר כבד המידות, העמידו בסמוך לקיר ליד תאורת החירום, שהפיצה אור קלוש, והגה לאורה כשהוא ניצב על רגליו הישישות במשך כל הלילה. (מפי האי"ש).

וכל הלילה באור אש

באחד מלילות החורף חלחל הגשם לבית מרן. בשעה שתיים בלילה, עם תחילת סדר הלימוד הקבוע, קרסה מערכת החשמל ויצאה מכלל פעולה, כשהבית כולו מתכסה בעלטה. רבנו, שביקש להתחיל בלימודו, פנה לנכדו וביקש ממנו להכין בעבורו נר כדי שיוכל ללמוד לאורו.

הנכד נטל כלי, מזג לתוכו שמן והתקין מספר פתילות. לאחר שהדליק את האש, העמיד את כלי השמן על גבי סיר הפוך כדי שהאור הזעיר יתפשט סביב.

במשך כשעה ומחצה, יש רבנו רכון על הגמרא והגה בה בשקיקה לאור הפתילות המרצד, כשכל הווייתו נתונה לסוגיא שלפניו. בשעה ארבע לפנות בוקר, כאשר כלה השמן מן הלכי, פנה רבנו לנכדו וביקשו להתקין את הנר המאולתר בשנית. אולם הנכד, שחשש כי מאור עיניו של מרן עלול להינזק כתוצאה מהלימוד המייגע לאור השמן העמום, פנה לסבו בהצעה, שיפנה לישון עכשיו וישלים את סדר לימודו למחרת.

מרן נרתע מעצם הרעיון לעלות על משכבו בעיצומו של סדר הלימוד הקבוע, ברם נכדו טען כי הוא מופקד על בריאותו ואינו יכול להדליק את הפתילות בשנית משום שהדבר עלול להזיק לראייה.

רבנו שמע את דברי נכדו ואמר: "אכן אתה צודק! כשיש גמרא לומדים עם גמרא, וכשאין גמרא לומדים בלי גמרא!" ומיד המשיך בלימודו, כשהוא דולה את תיבות הגמרא מתוך מעיין זכרונו העצום. במשך שעות ארוכות ישב רבנו ולמד, כשהוא מצטט את כל השקלא וטריא של הסוגיא מילה במילה, כמי שקורא מספר פתוח כנגד עיניו.

כאשר מסכת שבת נלמדה במהלך השיעור היומי, שנה רבנו את סוגיית "לא יקרא לאור הנר שמא יטה". בעוד רבנו מבאר את דברי הגמרא, הפטיר אחד המשתתפים: "ומה הפשט שמא יטה, הרי הוא יושב ולומד כשהוא עוטה קפוטה וחבוש בשטריימל, כיצד הוא יכול לשכוח את השבת ולהטות את הנר?!"

"מה לא מובן?" קרא רבנו, "יהודי יושב בליל שבת ולומד תוספות, כשלפתע האור נחלש והוא אינו יכול להמשיך לקרוא. וכי הוא מסוגל להפסיק מלימודו?! הרי וודאי שהוא יטה!"

בהיותו כבן שמונים שנה חווה רבנו התקף לב ואושפז בבית החולים במחלקת טיפול נמרץ. בלילה הראשון לשהותו בבית החולים, בעוד גופו תשוש ודווי משבץ הלב שעבר עליו, הוא התיישב על מיטתו והחל ללמדו כהרגלו, כשקולו מתרונן ומוחו וליבו שקועים בלב הסוגיא שבמסכת ברכות. בלב ים הסבל והמכאובים התנגן קול הלימוד המתוק והזר לאוזניהן של אחיות בית החולים, שנעמדו דומם מול מיטתו של הרב הישיש, שעל אף מכאוביו וייסוריו ממשיך לשקוד על תורתו ותלמודו.

"כבוד הרב!" פנו האחיות בהיסוס כחוששות להפר את קדושת הרגעים הנעלים, "חולה לאחר התקף לב, מחוייב לשכב במנוחה ולהמנע מכל מאמץ!"

רבנו התיק עיניו בצער מן הכרך שבידו ושאל בהתנצלות מה: "האם קול הלימוד מפריע לאי מי מהחולים?!"

"לא!" שבו האחיות והסבירו, "קול הלימוד אינו מפריע לאיש, אך הרב עצמו מחוייב לשכב במנוחה מוחלטת ולהימנע מכל מאמץ!"

רבנו שב ובירר כי קולו אינו מסב אי נוחות לאיש, וכאשר נוכח לראות כי כן הדבר, שב לתלמודו כעלם צעיר, ביתר שאת וביתר עוז, כשקולו הזך מרחף בחלל המחלקה ומפליא את כל שומעיו.

ובתורתו יהגה יומם ולילה

נכד רבנו, הרב ליפא ישראלזון, מספר: בחודש אלול תשס"ג, מספר ימים לאחר הניתוח הנודע שעבר מרן בליבו, הוא היה חלוש ביותר והתקשה בתנועה. באחד מלילות חמישי, כאשר שהיתי לצדו בתורנות בבית החולים, ביקש רבנו שאשתדל לפעול שישחררו אותו מבית החולים, מאחר שאינו מצליח להירדם עקב הרעש האור הדולק בקביעות.

במהלך הלילה ראיתי את רבנו שוכב בעיניים עצומות, בעוד ידיו הנעות בתנועות לימוד מעידות כאלף עדים, כי הוא ער וחושב בלימודו. עם בוקר אזרתי אומץ ושאלתי האם הוא מסוגל לחשוב בלימוד גם בזמן שכזה, כשהוא כה חלש וגופו נטול כוחות.

"כל עוד איני ישן אני חושב בלימוד!" נשמעה התשובה.

"כדי לחשוב בלימוד כל העת צריך האדם שמשנתו תהיה סדורה לפניו", הוספתי לשאול, "ומה יעשה אפוא אדם שאין משנתו סדורה תמיד?"

רבנו שמע את שאלתי והשיב בזו הלשון: "אדם שלא יכול לחשוב בלימוד כל הזמן הוא באמת נעבעך!"

כאשר העליתי את המעשה בפני דודי רבי חיים קנייבסקי, הוא הפנה אלי את פניו ואמר בארשת פליאה: "אלא על מה יש לחשוב, אויף איי מיט ציבעלע?" (מאכל ביצים עם בצל..)

(מתוך הספר 'עמודו של עולם')

מדורו של הרב אליעזר (לייזר) רוט

להשתכר מבית היין

**פנינים של חינוך
והנהגה טהורה
חמעשי רבותינו
גדולי הדורות**

למה מתחילים ב'אלו מציאות'

שמעתי דבר נאה מהגאון האדיר רבי משה פיינשטיין זצלה"ה בעמח"ס אגרות משה, כשפנו אליו המחנכים בישיבתו תפארת ירושלים על הנהוג שכשמתחילין ללמוד עם הילדים גמרא, מתחילין בפעם הראשונה ללמוד עמהם פרק אלו מציאות, ושאלו ממנו אולי כדאי לשמוע לעצת האומרים שראוי להתחיל עמהם מסכתות אחרות כגון מסכת ברכות, כי בתחילת לימודו קשה על הילד לקלוט את המושגים של פרק אלו מציאות העוסק בדיני ממונות. והשיב להם רבי משה שלא ישנו מהנהוג ויתחילו ללמוד עם הילדים פרק אלו מציאות דייקא, ונענה ואמר "תדעו נאמנה כי היסוד הראשון שצריכים ללמוד לילד הוא: זה שייך לי, וזה אינו שייך לי. כלומר שידע להבחין בין חפץ שלו, שהוא רשאי להשתמש, לבין חפץ שאינו שלו שאסור לו להשתמש בו, וזה טעם שמתחילין פרק אלו מציאות שהמשנה פותחת 'אלו מציאות שלו ואלו חייב להכריז', ומזה יודע לו יסוד זה! ומזה נוכל להתבונן עד כמה כל מנהג שהנהיגו קדמאי יסודותיו בהררי קודש, ויש לו טעמים נשגבים בגבהי מרומים וכל דבריהם קילורין לעיניים וכל המשנה ידו על התחתונה..."

בדידי הווא עובדא - פרק ד'

ה'מה רבו' של מרן הגראי"ל שטיינמן זיע"א

ביקשנו מהגר"ש גלאי שליט"א שיספר לנו אולי איזה סיפור שהיה עד לו או שמע, בעניין של השגחה פרטית ונפלאות הבריאה, שהרי הציבור בימינו צמא לסיפורים מהסוג הזה. הרב מחייך חיוך רחב ומספר לנו סיפור קצת שונה מזה שביקשנו לשמוע...

"אתם יודעים שהרב שטיינמן פעם נסע לשוויץ. כדרכו לא הרים את עיניו אל מחוץ לד' אמותיו ולא התבונן בכלל בנופים היפים שהקיפו אותו. אמרו לו אולי הרב יסתכל קצת, הרב יראה 'מה רבו מעשיך ה'... רואים את הרי אלפים היפים כל כך'.

"הצביע הרב שטיינמן על הגוף שלו, "כדי לראות 'מה רבו מעשיך', אני לא צריך לראות את האלפים. אני רואה את זה פה! בגוף שלי. כמה ניסים ונפלאות יש בגוף שלי!!!".

"כשאדם מתבונן באמת, אפילו אדם פשוט, רק ההתבוננות הזאת בכל רגע מהחיים אנחנו רואים השגחה פרטית ו'מה רבו מעשיך'.

דמעות של אמה

שמעתי בשם הגה"צ רבי חיים חייקין זצ"ל,

ראש ישיבת עקסלבן בצרפת. שהיה תלמידו של מרן החפץ חיים זיע"א, שפעם אחת בא יהודי אחד אצל החפץ חיים שהיה זקוק לישועה וביקש מהח"ח שיתפלל בעדו שיוושע. ושאל אותו החפץ חיים האם אתה בעצמך כבר התפללת להשי"ת על כך, והשיב היהודי שכבר התפלל. ואמר לו הח"ח לך נא והביא אלי את ספר התהילים שלך ואראה האם התפללת כהוגן. והלך היהודי והביא את ספר התהילים שלו. ופתח אותו החפץ חיים והביט בדפי התהילים אחת הנה ואחת הנה, אמר לו החפץ חיים "הרי דפי התהילים נאים וחלקים בלי כתם ואין כאן סימנים של דמעות. הלזו תקרא תפילה כהוגן? המתן רגע ואראה לך כיצד יש להתפלל".

הלך החפץ חיים והביא סולם וטיפס ועלה לארון הספרים שלו והוציא מלמעלה ספר תהילים ישן ומקומט, ופתחו והיה מלא כתמי דמעות בדפי התהילים. ואמר לו "ראה! לזאת יקרא תפילה! זה התהילים של אמי ע"ה, אשר בו התפללה ושפכה הרבה דמעות שנשרו והרטיבו את ספר התהילים שלה".

בדידי הווא עובדא - פרק ח'

ההגפיים של המהר"ם שפירא

מביא כ"ק אדמו"ר מ'תולדות משה' שליט"א

שמספר במתק לשונו על הגאון רבי מאיר שפירא זיע"א, שבמסעותיו לאמריקה, כשהיה מתדפק על דלתות נדיבים ומקבץ מעות להחזקת הישיבה שהקים בלובלין, נוהג היה לשאת דברים בפני הקהל בבתי הכנסת השונים, והלא ידוע היה רבי מאיר בדרשותיו המופלאות ובלשון הזהב אשר לו, ואכן הגיעו חברי הקהילה לשמוע את הדרשה, ולאחר מכן היה מתרים אותם כדרכו לצרכי הישיבה שייסד בעמל וביגיעה רבה.

"ויהי בשעה שעמד ודרש כדרכו באחד מבתי הכנסיות, הבחין באמצע דרשתו בזקן אחד היושב ובוכה ללא הפוגות כשמעיניו זולגות דמעות כמים", כותב האדמו"ר מ'תולדות משה' שליט"א.

"משסיים לשאת את דבריו ניגש רבי מאיר זיע"א אל אותו זקן ושאלו לפשר בכיו: "יאמר נא לי כבודו" פנה אליו בלשום שאילה: "בשל מה הסער הזה? איזה חלק בדרשתי ריגש אתכם כל כך?".

"נענה הזקן ואמר: לא הדרשה היא אשר הביאה אותי להתרגשות זו, אלא כשהבחנתי במגפיים אשר כבוד הרב נועל על רגליו התרגשתי עד עמקי לבבי, יען כי דומים הם עד למאוד למגפיים של אבי ע"ה שהיה נושא על רגליו...".

"וכל המתבונן בסיפור זה", מסיים האדמו"ר מתולדות משה את דבריו, "יתעורר בעצמו שלא לנהוג כאותו זקן כסיל ובער, ולא לשית אל ליבו רק לחיצוניות החג, אלא לחשוב ולהתבונן מה עשה היו"ט לגופו ונפשו פנימה, להפיק ממנו את התועלת הראויה, כי חובה קדושה היא להתחדש בהזדמנות המיוחדת הזאת, ולהיות משכיל ליקח מהארת החג ולהכניס בעצמו דביקות בה' להיות מקושר באילנא דחיי לעץ החיים לתורת חיים, מיט א נייעקייט אין א פרישקייט" (בתחושת התחדשות ובתחושת רענונות).

אוצרות ויהלומים

5 יהלומים על חסד אמיתי
ויראת שמים מהגה"צ רבי ראובן
קרלנשטיין זצוק"ל

תיקחו את ספר הטלפונים של בני ברק וירושלים תראו כמה גמח"ם יש

היתה מחלוקת לפני בריאת האדם. האמת והחסד התווכחו האם לברוא את האדם או לא:

"חסד אמר יברא" - יש לברוא את האדם כיון ש"כולו חסד". "אמת אמרה אל יברא", כיון שכולו שקר. מה עשה הקב"ה? השליך את האמת ארצה וברא את האדם (בראשית רבה ח, א)

הבה נחשוב: מה הפשט "שכולו חסד".

החסד פשוט לכאורה: אם נתבונן נמצא, שהעולם מלא בחסדים. תיקחו את ספר הטלפונים של בני ברק וירושלים תראו כמה גמח"ם יש. אם כן, לכאורה, לכאורה נראה שהעולם מלא בחסד

נכון, אבל האם כולם מנהלים גמח"ם?! הרי יש מיליארדי אנשים בעולם, וכי כולם כך?!... וכיצד אפשר לומר ש"כולו חסד"?

שאלה נוספת. האמת באה וטענה שהסברא אומרת לא לברוא את האדם ש"כולו שקר". איזו טענה היא זו, מה אכפת לי שכולו שקר, אם בד בבד הוא גם גומל חסדים? מה מפריעים השקרים שבעולם לגמילות חסדים? הוא משקר אבל בד בבד גומל חסד, מה אכפת לי?

התשובה היא, תשמעו רבותי:

אכן המציאות היא שכל העולם הוא חסד [ולא בגלל הגמח"ם שהזכרנו אלא מחמת סיבה אחרת].

דוקא אותו אחד שעושה לי צרות צורות ויורד לחיי- דוקא איתו עלי להתחסד.

"גמילות חסדים" - המילים הללו הן לכאורה תרתי דסתרי, כי "חסד" הוא דבר שלא מגיע לאדם ואף על פי כן מתחסדים עמו, ואילו "גמילות" היא תשלום שמשלמים לו כגמולו המגיע לו ביותר ובצדק.

מבארים כי אכן זוהי מידתו של הקב"ה: "גומל חסד" - התשלום שלו הוא בחסד, כי גם כאשר התשלום צריך להיות לכאורה עונש, מחמת שהאדם התנהג שלא כראוי - התשלום והגמול של העונש בא עם מידת החסד.

אומרים ב"ברכת הגומל": "הגומל לחייבים טובות שגמלני כל טוב", הגמילות לחייבים צריכה להיות רע, ההפך מחסדים, אבל הקב"ה לא עושה כך, אלא גומל חייבים - טובות".

על החסד המיוחד הזה הצביעו חז"ל ואמרו: "תורה תחילתה גמילות חסדים" שה' הליביש אותם כותנות עור. לא רק שעשה להם בגדים במיוחד, אלא אף הליביש אותם בהם.

כיון שיש לנו ציווי לדבוק במידותיו של הקב"ה, הרי שה' רוצה שכך ננהג גם אנו: דוקא אותו אחד שעושה לי צרות צורות ויורד לחיי-דוקא איתו עלי להתחסד.

שאל אותי יהודי שאלה

ידועים דברי חז"ל (סוטה יד ע"א) "דרש רבי שמלאי: תורה- תחילתה גמילות חסדים וסופה גמילות חסדים; תחילתה גמילות חסדים, דכתיב: 'ויעש ה' אלוקים לאדם ולאשתו כתנות עור וילבשם'; וסופה גמילות חסדים, וכו'".

שאל אותי יהודי שאלה: כלום עד בגדי העור הללו לא מצאו חז"ל בתורה חסדים של הקב"ה? ומהי כל הבריאה אם לא חסד? ה' ברא את האדם - וכי אין בכך תחילתה חסד? יום הראשון של בריאת העולם, השני, השלישי וכו', כמה חסדים יש באור ובשמש, בצמחים שניתנו לנו, בחי ובדומם, והנה מדלגים על הכל עד כותנות עור. אתמהה.

את השאלה הזו, וגם תשובה עליה, שמעתי בשם רבי אברהם גרודז'ינסקי זצ"ל, וכך תירץ:

בשלוש עשרה מידות של רחמים אנו אומרים: "ה' ה'", וחז"ל (ראש השנה יז ע"ב) מבארים - "ה' קודם שיחטא וה' לאחר שיחטא". זו מידה מיוחדת משמו של הקב"ה, שגם אחרי שהאדם חוטא, הוא זוכה לרחמים.

החסד של בריאת העולם בששת ימי בראשית, היה לפני החטא של האדם, אבל אחרי כן מה שקרה, אדם הראשון חטא והביא מיתה לעולם, נורא ואיום מה שנגרם מאותו חטא, ועל פי כן, גם אחרי החטא - נשאר ה' "קל רחום וחנון" וגמל עימם חסד: "ויעש ה' אלוקים לאדם ולאשתו כותנות עור וילבשם".

לא צריך לחפש רחוק. באת היום לבית הכנסת? הנה בכך שבאת השלמות מנין והתחסדת עם המתפללים. הפסיעות הראשונות שלך בבוקר-מיד יש בהם חסד.

אם תנסו לחלוק עלי ולומר: וכי הוא השלים מנין? הרי היה מנין בלעדיו!

ראשית, גם אם לא השלים מנין, אבל הוסיף לרווח של כולם, כדי שבתפילה תהיה "ברוב עם", כי מתפלל נוסף זו מעלה. ושנית, כל אחד נחשב שמועיל למניין וחלק מהמניין, כי אם אתה, הוא, הוא והוא לא היו באים - לא היה מנין.

תיקחו את ספר הטלפונים של בני ברק וירושלים תראו כמה גמחיים יש

דוגמא נוספת: בבוקר נכנסתי למכולת וקניתי גבינה וחלב. תתארו לכם, אם לא היתה חנות מכולת בשכונתי, וכדי להשיג גבינה הייתי צריך לנסוע עד חולון להשיג יהודי שמוכר גבינה או משהו שמגדל פרה ויתן לי חלב, וכי הייתי יכול להיות כך? ברוך ה', היה צריך לנשק את בעל המכולת, חמישים מטר מהבית יש לי מכולת! הוא עושה איתי חסד!

כאן בבני ברק ישנה 'טחנת קמח' של משפחת שטרן. כאלו בעלי חסד אין בעולם! נתאר לעצמינו שהחטים מחו"ל היו מגיעים אלינו הביתה כשהן שלמות, לך תטחן אותן, היכן יש מטחנה? או ווי, עד שהיינו מוצאים מעט קמח... וזה הכל אם

מביאים חטים מחו"ל, אבל אם גם את זה לא היה, אלא הייתי מקבל שדה כאן בארץ ישראל ושור שחור, "לך תחרוש, תעשה כל מה שצריך, תזרע, עד שיהיו לך חטים". מה הייתי עושה? מתי היה לי זמן לנשום?... "עשר מלאכות בפת", ועכשיו, שום דבר, אני נכנס למכולת קונה לחם ויש מה לאכול.

אם כן מובן לכולנו, כי כל התהליך, מיצור כלי החרישה ועד אפית הלחם - הוא חסד עצום איתנו, כל המשתתפים בתהליך יצור הלחם הינם בעלי חסד, וזה בלחם בלבד.

ומה יהיה אם אני צריך לבנות בית, כי נופל לי גשם על הראש? לך תהיה קבלן, אינסטלטור, חשמלאי. הרי ש'הקבלן' הוא מוראדיגער בעל חסד. הנגר, וזה שעושה תריסים וחלונות - כולם בעלי חסד, כי גם אם תאמרו שאינכם צריכים שיבנו עבורכם בית מפואר, אבל מינימום כל אחד צריך: בית, בגדים ואוכל. נו, לך תהיה חייט, לך תהיה בנאי...

זו לא טעות, כי המציאות כך היא - העולם כולו עם חסד. "חסד אומר יברא שכולם גומלי חסדים".

מה המבחן באופן העשי, לדעת האם הוא סנדלר בעל חסד

5. מגיעה מידת האמת ואומרת: הם בעלי חסדים! הם רוצים פרנסה, מעוניינים בכסף! אם לא תשלם לו, האם הוא יעשה לך חליפה? האם יתקן לך נעליים? "כולו שקר" - הם לא מתכוונים לשם חסד, הם מתכוונים לטובת עצמם...

אם כן מה האמת כאן?

הנכון הוא, שאם האדם מעוניין לעסוק בחסד, הרי בכל דבר שעוסק בו הוא יכול להיות בעל חסד. הסנדלר יכול לחשוב: "אני רוצה שיהיו לאנשים נעליים טובות ונוחות, שראובן ילך עם נעל ולא יאלץ לדרוך בבוץ ועל אבנים, רק מה? אני חייב להתפרנס, וכיוון שכך, אני לוקח כסף כי אם לא יהיה לי כסף לא אוכל לתפור נעליים..."

מה המבחן באופן מעשי, לדעת האם הוא סנדלר בעל חסד או שעושה מעשיו לשם כסף בלבד? אם הוא מייצר נעליים רק בשביל עצמו ופרנסתו, מדוע יעשה נעליים באמת חזקות וטובות, אדרבה עליו לייצר משהו פחות טוב כדי שיתקלקל, וראובן הקונה יבוא בעוד חצי שנה ויקנה שוב, ויהיה לו כסף... כך גם בחנות הירקות" אם הוא בעל חסד, יתן תמיד את המלפפונים הטובים, שהקונה יהנה ושיהיה לו טוב.

באופן כזה, יכול כל בעל מלאכה לעשות חסד בכל רגע.

הדברים הללו שדיברנו הם נפלאים. ולא מספיק להגיד אותם, וגם לא מספיק לשמוע, כי זה העולם, ובשנים הללו שאנו נמצאים כאן בעולם הזה, צריכים לחטוף בכל רגע עוד מצוה ועוד, חיי נצח.

(מתוך יחי ראובן)

הצטרפו גם אתם וקבלו ישירות למייל שלכם את מגזין אחינו לחינוך ותורה 'בית היין'

לחצו כאן

או שלחו מייל לכתובת dirshu@dirshu.co.il